

TULEVIKU

RAJJAD

Halro

S i s u: Raamatuaastaks / 24. veebruar — H. Jänes / Riigivanema K. Pätsi kõnest / Minu neli soovi — B. H. Rahamägi / Raamat, trükitud sõna — N. Kann / Tulevik võrsub olevikust — Joh. Kõpp / Minu soov — A. Tõnisson / Raamat — truu seltsiline — P. Mägraken / Õppigem armastama raamatut — A. Borkvell / Minu soovid noortele — J. Kents / J. Grünthali sõnad / Fr. Puksoo sõnad / Kirjandus ja noorsugu — Joh. Aavik / Isamaas on vaim — V. Viilup / Kolm sammast — G. Ney / Armsad noored — Ed. Hubel-Metsanurk / Tuleviku Radadele — R. Kleis / Kasvagu noortest Eesti iseisva kodu edasiehitajad — Fr. Klement / Raamatu võidukäik algab — J. Roos / Mõtteid raamatuaasta puhul — Joh. Kiivet / Koolinoorsoo osa teatrikultuuris — O. Aloe / G. Suitsu sõnad / J. Vahtra sõnad / Fr. Tuglase sõnad / Näidend raamatuna — H. Raudsepp / Aga kustutada ei iialgi...! — H. Mäelo / Hääst ja pahast raamatust — A. Mälk / Tagalas — A. Stanovitš / Tillukene naerusuu — Aino Virge / Meie klassi geograafiline asend — S. Koppel / Noor-Eesti ja tänapäev — V. Siska / Jooksustiilidest suusatamises — A. Kalamees / Kolmekuningapäeval — Ritsikas / Orav Miki — R. Paabo / Mandrite tekkimine — J. R. / Sotsiaalseid elemente putukate elust — A. Miller / Muusikaratas — G. Saar / Keele-
nurk — Joh. Aavik / Üleriiklikud koolinoorsoo olümpiamängud — R. Keres / Eesti kooliajakirju — V. Valter / Teoste arvustusi / „Revident“ — B. Tam-
mist / Mõistatustenurk / Ringvaade / Toimetusele saadetud kirjandus /
Kaas V. Birgilt.

TULEVIKU RAAMAT

EESTI KESKKOOLI- JA GÜMNAASIUMINOORSOO AJAKIRI

II aastakäik

28. veebruar 1936

Nr. 7

Raamatuaastaks

Raamat, eesti raamat on saanud Raamatuaasta puhul suurima tähelepanu osaliseks kui ei kunagi varem. Ei ole kunagi varem räägitud meil niipalju raamatuid, ei ole kunagi varem ilmunud ka niipalju eesti raamatuid kui mööduva Raamatuaasta puhul. Eesti keskkooli- ja gümnaasiuminoorsugu on alati suurima huvi ning soojusega suhtunud raamatuisse, alati olnud eesti raamatu lähimaks sõbraks, seepärast ei või ta Raamatuaastagi puhul jääda vaikivaks päältvaatajaks, vaid tahab lausuda oma pakitsevad mõtted ja tunded ning kuulda vanema, elukogenuma põlve arvamusi ja soove RA puhul meie õpisklevale noorsoole.

Raamat on inimese võrratu seltsiline. Ta kätkeb endasse kõigemitmekesisemaid ning avaramaid maailmu, mida võib külastada igaüks, kes seda tahab. Raamat on see nõiakepp, mis võib meid viia ilusaile muinasmaile, sinikaugusisse ajas ning ruumis. Ta peegeldab inimkonna mitmepalgelist elu, selle rõõme ning muresid, selle otsisklusi ning saavutusi. Ta kannab meid minevikku ja näitab meile inimkonna raskeid võitlusi ja püüdlusi. Ta räägib meile elu varjukülgedest, kuid ka päikesepaistelisist hetkist. Ta jutustab meile väetist inimesest, kuid ka otsivaist ning edasipüüdvaist isikuist, tiivustades meidki jälgima oma parimaid püüdlusi ja saavutama oma õilsaimaid eesmärke. Raamat toob rahu mäslevasse inimhinge ja õpetab teda rahul olema enesega ning leidma elus palju ilusat ning kaunist.

Raamat ühendab kõigi aegade ja kõigi rahvaste kõik mõtlejad ning otsisklevad inimesed üheks suureks vaimseks liiduks. — Õnnetu on see inimene, kes ei saa osa raamatu võrratuist rikkusist ning võlust.

Tuleviku-ralalased! Püüdke üha enam ja enam võita raamatute sõprust, püüdke üha enam osa saada kõigest sellest, mida pakub raamat.

TOIMETUS

24. veebruar

Kahesuguseid pööripäevi on rahvaste ajaloo. On päevi kurbi, mil rahva elutaevast kattub tumedate pilvedega, mil saatust toob raskeid katsumusi. On aga ka rõõmsaid, ülevaid silmapilke, mil ajaloo kerilaud teeb õnneliku pöörde ning naeratelles muudab rahva pimedat ning kurva mineviku taas heledaks ning päikeseküllaseks valguseks.

Seesuguseks õnnelikuks pööripäevaks meie rahva ajaloo on 24. küünlakuupäev. See on päev, mil saatust tahtis nagu hüvitada suurt ülekohut, mida oli kannatanud meie rahvas pikkade sajandite kestel. See on päev, mil saatust andis tagasi eesti rahvale selle seisukoha maailma rahvaste peres, mida ta oli omanud muistsel ajal ja mida ta ka õigusega väärrib.

24. veebruaril kuulutas Eesti Maapäev Eesti iseseisvaks riigiks. Kuid veel seisis meil ees suur katsumus. Vabadus tuli ka tegelikult kätte võidelda. Alul sissetungivate venelastega elu ja surma pääle võitlust pidades, siis meie põliste vaenlaste, sakslaste rünnakuid tagasi lüües, suutis meie väike, kuid vapper ning kartmatu Eesti maleva oma geniaalsete juhtidega päästa meile selle, millest olime unistanud sajandeid.

Suur oli nende eesti meeste kangelasmeel ja usk meie rahva võidusse, kes tol ajal usaldasid astuda välja meie vabaduse kaitseks. Ei kohutanud neid ei meie sõjaväe väiksus ega ka varustuse ning relvade puudus. See oli vaimustus, mis tasus mitmekordselt kõik puuduva, noorte ja vanade ühine vaimustus, mis kandis võitlusväljale elukogenud taadid, tarmuka keskea ja tulihingelise koolipoisi.

See kangelastöö on nõudnud meie rahvalt suuri ohvreid. Suur on olnud too lunahind, mille oleme pidanud maksma oma vabaduse eest. Ei ole meil vist ühtki kodu, kes poleks kaugemaist või lähemaist omakseist kaotanud kedagi langenutena või haavatutena selles suures heitluses, mis tõstis meie rahva peremeheks meie omal maal.

Suur on meie tänutunne nende meie kodumaa parimate poegade vastu. Täna, mil pühitseme oma suurt pidupäeva, tuletame meelde nende uljaid tegusid ja lubame pühendada kogu oma jõu oma väikese, aga kauni kodumaa hüvanguks.

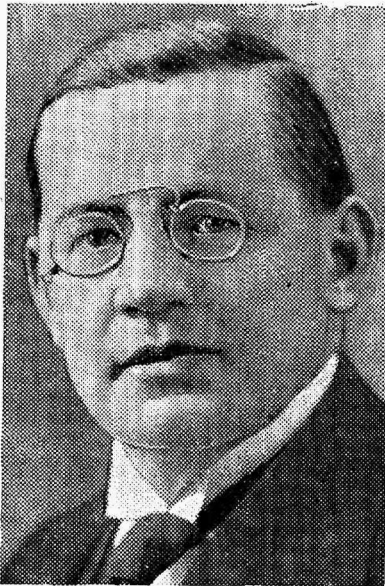

**„MINA EI OLE ISIKLIKULT IIALGI MINGISUGUSE HÄDA-
OHU PÄRAST MIDAGI TEGEMATA JÄTNUD, MIS MINU
KOHUS ON OLNUD.”**

(19. jaan. 1936. a. peetud kõnest)

**K. PÄTS
RIIGIVANEM**

Minu neli soovi armsatele koolinoortele raamatuaasta puhul

Lugege palju!
Lugege palju häid raamatuid!
Lugege häid raamatuid mõtel-
des!

Ja realiseerige oma elus
seda hääd, mida Teie paljudest häädest
raamatutest olete lugenud!

Endises sõpruses

H. B. RAHAMÄGI

Eesti Evang. Lut. Usu Kiriku piiskop

Raamat, trükitud sõna,

ongi too sõnajalaõis, mida inimpõlv
asjatult on otsinud jaaniöö pimedas
met-sas, et leida õiget tuleviku rada. Siduda
inimesi üle aja ja ruumi; tuua puhkust vä-
simuses ja tühjendada pinevalt kogunud
jõude; vastata piinavaid küsimusi ja püs-
titada tuhandeid uusi probleeme; säilli-
tada vaimuloomingut ja tõugata uuele loo-
misele; anda mõnikord isegi võimet
mõista lehekülgi, mida veel polegi kirju-
tatud, — kõik seda suudab

RAAMAT — mõtete kehastus.

17. II. 36.

N. KANN

Hariduse- ja sotsiaalminister

Tulevik võrsuli olevikust . . .

„Noorte päralt on tulevik“.
Seda sõna kuuleme, loeme sagedasti. Nõnda see ka on. Ometi tahaksin siinkohal oma tähelepanekute põhjal ütelda noortele: pidage meeles, et tulevik ei ole mingi lõplikult kindlasti piiriteldav suurus, mis tuleb alles kunagi, vaid ta tuleb alati ja on alati. Eilne tulevik on täna olevik ja homme — on ta juba minevik. Ja edasi — tänane päev heidab juba ette valgust homsele ja ülehomsele, määrab tulevate päevade sisu ja ilme, vähemalt nii palju, kui elukäik sõltub meie eneste olemisest ja teemisest. Sellepärast minu soov teile, kes te veel võite kujundada oma tulevikku, sest see seisab alles ees: olgu teie tulevik seesugune, et temast võib välja kasvada see tulevik, millest unistate, täitke need päevad, mis on teie päralt, sellega, mis toob teile ilusa tuleviku. Olge juba täna **u s t a v a d** oma töös ja otsekohesed tegevuses, paistku see ka väikesena, kasvatage täna kohuse- ja vastutustunnet, arendage täna eneses **a u s a m e e l s u s t**, harjuge täna tegema seda, mis **õ i g e**, **i l u s j a h ä ä**, õppige täna nägema Eestis oma kodu ja Eesti rahvas oma rahvast — siis viib iga tänapäev teid vastu ilusamale uuele päevale, sisu- ja rõõmurikkamale. Paljud teevad nõnda, kuid on ka neid, kes, unistades suurest, ilusast tulevikust, lahevad oleviku enesest mööda minna — ja seda oodatud tulevikku ei tule kunagi. Nii siis, kus keegi teist iial on, olgu praegu koolipingil, olgu varsti ülikoolis või mujal õpinguid jätkamas, olgu juba otseses leivateenistuses — pidage meeles, et tulevik võrsub olevikust ja kelle olevik on täis **u s t a v a t** tööd ja kõrgeid püüdeid, selle päralt on oodatud ja igatsetud tulevik — ilus ja suur.

JOH. KÖPP.
Tartu Ülikooli rektor

*Minu soove
Eesti koolidele
ja
nende õpilastele*

1) Kõrged numbrid eduka õppetöö eest koolis on hääd ja armsad asjad. Nendele ei tohi aga suikuma jääda. Elu arvestab ka paljude teiste asjaoludega, mis koolis mõjule ei pääse või mida säääl küllaldaselt tähtsaks ei peeta. Ma mõtlen siin eeskätt ja eriti inimese iseloomu. Iseloom mõjutab iga inimese saatust, tema õnne ja õnnetust suuremal määral kui ükski teine asjaolu. Ma sooviksin, et koolinoorus ise, aga ka kool paneks suuremat rõhku tugeva ja kindla iseloomu arendamisele.

2) Samuti on hääd ja vajalikud rohked teadmised, hoolas õppimine ja rohke lugemine. Kuid tugev tervis kaalub veel enam. Ilma hää terviseta pole elus kuigi palju pääle hakata. Õpilaste eneste ja kooli esimene mure peaks olema: terved õpilased! Tervisele toodagu kõik muu ohvriks!

Kahjuks patustatakse sel alal palju nii kooli kui õpilaste endi poolt.

Õpilased viibigu võimalikult rohkem värskes õhus, kooliruumide õhku värskendatagu suure hoolega.

3) Kehalised harjutused on hädavajalikud. Kuid nad sündigu värskes õhus, ja nendega ei tohi liialduseni minna. Rekordidega kehaliste võimete alal sünnitatakse enam kahju kui kasu. Tähtsad pole kiire jooks, kauged ja kõrged hüpped ning muud säärased pingutused, vaid nende

ja kõigi teiste kehaliste harjutuste täitmise täpsus, distsipliin, ilu ja keha kõigi osade harmooniline arenemine.

Kehaliste harjutuste juures peaks teraselt silmas peetama iga õpilase individuaalseid võimeid. Ainult nende võimete piirides lubatagu harjutusi teha!

4) Kool olgu asutiseks, kus õpetatakse ja õpitakse, mitte aga kohaks, kus päämiselt kodus ja era tunniandjate abil õpitud ning tehtud töid kontrollitakse ja numbreid pannakse.

5) Kool arendagu ja süvendagu armastust riigi ja ta kaitsekohustuste vastu, jäägu ise aga kooliks. Igal asjal oma aeg.

6) Igal pool, kus vesiläheduses, õpetatagu õpilastele ujumist. Ujumine on suurepäraseid abinõusid kehaliste võimete arendamiseks ja tervise tõstmiseks. Oskus ujuda päästab mõnigi kord uppumisest. Meie veekoguderikkal kodumaal peaks iga inimene oskama ujuda.

7) Kool arendagu rohkem armastust looduse vastu. Iga kooliõpilane olgu ilupuude, ilupõõsaste, lillede ja muruplatside sõber ja kaitsja, mitte iialgi aga nende vaenlane, rikkuja, tallaja.

8) Tütarlastes süvendagu kool võimalikult suuremal määral armastust perekonnaelu ja kodumajapidamise vastu, mitte aga kantselei ja muu säärase perekonnaelust võõrutava vastu.

9) Rohkem lugupidamist kehalise töö ja maaelu vastu.

10) Leidku koolides ühlast kohtlemist skaudid ja noorkotkad, gaidid ja kodutütred.

11) Jäägu eesti keel ka koolis eesti keeleks.

12) Vahetatagu vähem õpperaamatuid.

Tartus, 8. II. 36.

A. TÖNISSON
kindral-major — Tartu linnapää

Koolist ja raamatutest saadud teadmised ja oskused, omandavad suure väärtuse alles siis, kui neid saab kasutada praktilises elus.

VOLDEMAR PÄTS
HSM-i Kutseosakonna direktor

Raamat – truu seltsiline

Kooli mõiste on lahutamatu seotud raamatu mõistega. Kooli alamast astmest alates kuni tema kõrgusteni on raamat õppijale alaliseks kaaslaseks.

Õpetajaks, nõuandjaks, seltsiliseks ja elamuste rikastajaks on ta ka koolist lahkunule, eriti sellele, kelle vaimule raamatust ammutatav toit ja äratus on saanud eluvajaduseks, rääkimata nendest, kellelt kutse otseselt nõuab ümberkäimist raamatutega.

Kuulus teadlane Newton ütles kord oma elu kohta: „Mulle tundub minu elu nii, nagu oleksin ma mänginud karbikestega merekaldal ja nagu laotaks end välja natuke kaugemale minust suur ja tundmatu ookean.“ Ta ütles seda, tahtes piltlikult selgitada aja lõpmatuse mõistet.

Lõpmatu teadmiste ja elamuste ookeani ääres seisab ka õpilane. Ta pilk suundub kaugemale maailma, horisondini. Aga ka sellest püüab üle tungida tema vaimusilm. Mõttemaailma rikastumisega laieneb ka horisont. Vääruslik inimene ei rahuldu söögi ja joogiga, mõtlemine ja elamused on samuti tema eluvajadused.

Sinna, noored, peame välja jõudma ja niisugust elu elama, ning truuks abiliseks sellel teel olgu meile raamat.

Seda soovib Teile Raamatuaasta puhul

P. MÄGRAKEN,
HSM-i Koolivalitsuse direktor

Õppigem armastama raamatut!

„Noo küll ikka leidis, mida armastada! Kanna neid igapäev igavene seljatäis kooli ja säält tagasi... Istu nende kallal kas või silmad tõntsiks, kuna samal ajal oleks väljas nii mõnus... Või veel armastada! Ei, kui pääsen koolist, olgu minust raamatud kaugel — katsun lahti saada kooliraamatuisi... Maha müün nad esimesele vastutulijale — või loobin ahju.“

Ma tean, et on neid, kes nii mõtlevad, kui loevad ülalseisvat päälkirja. Tean, et neid on isegi mitu. Aga neile ongi just määratud käesolevad read ja nende päälkiri. Sest mul on kindel usk, et suur enamik neist hakkab varem või hiljem ometi tõsiselt armastama raamatut. Mitte et minu reakesed seda korda jõuaksid saata; tahan ainult neid tasahilju hoiatada: ega sellest raamatuarmastusest ikkagi ei pääse! Varem või hiljem tuleb see ometi ja siis on tagantjärele paha meenutada, kui hullusti varemalt raamatust sai mõeldud. Ja veel hullemini selle mõtlemise sunnil tegutsetud.

Sest milles on süüdi näiteks kas või need kooliraamatudki? Et nad klassis käsitletud õppeala aitavad uuesti meelde tuletada? Või et nad häätahtlikult meid aitavad üle lüngast, mis tekkinud aines meie puuduliku tähelepanu tõttu klassis? Et nad avardavad silmaringi, teritavad mõistust, õpeta-

vad keeli? Taevas, on see siis kõik nii hirmus, et neile selle eest peab saama osaks karm käitlemine, rebimine või isegi tulesurm?

Ja siis need huvitavad juturaamatud — kas saab unustada neid mõnusaid „äraolekuid“ — just äraolekuid, sest neid lugedes tundub, et elad tõesti hoopis muus maailmas — mis saabusid varsti, kui asusid neid lugema. Või mitmesugused huvitavaid küsimusi käsitlevad teaduslikud raamatud, põnevad reisikirjad, suurte ja sangarlike meeste elulood? Ja siis tehnilised käsiraamatud, mis meid pühendavad mitmesuguste masinate ja aparatuuride saladustesse?

Kõike seda meenutades tundub nagu pisut imelik viha raamatut.

Sest kuidas sa vihkad seda, kes sulle pole teinud mingit kurja, vaid ümberpöörduvalt — kes sind häätahtlikult õpetab, mõnusasti su aega viidab, põnevate seikluste kaaslasena teeb, laia maailma koju toob või sind teeb meeliterutavate saladuste kaastadjaks? Ja teeb seda kõike, nõudmata mingit vastutaset, mingit vastuteenet. Kas pole me harjunud nägema, et selliselt suudab talitada ainult parim sõber. Eks ole — hää raamat polegi muud kui hää sõber, isegi väga hää sõber — omakasupüüdmatum kui ükski kõige parem inimesõber.

Kuidas saab aga suhtuda oma sõbrasse teisiti kui — armastusega?

Hää raamat ei ole mitte ainult üksiku inimese, vaid kogu meie rahva hää sõber. Varstilõppeva Raamatuaasta jooksul oleme kuulnud, kuidas meie raamat on õpetanud meie rahvast — õpetanud teda armastama tööd, haridust, vabadust, eriti aga — oma rahvast ja isamaad. Meie raamat on kaugetest aegadest päle säilitanud ja järgnevatele edasi andnud kõigi meie rahva parimate poegade ja tütarde ilusamad ja õilsamad mõtted, soovid ja igatsused; näidanud, mida on meil õppida meie omal kodumaal, nagu sedagi, mida sünnib õppida muu maailma kogemust. Ja seda tungiva nõuande ja palava sooviga: et meie vaim oleks vaba ja võimas armastama oma sünnipaika, oma rahvast, oma tööd ja kultuuri — sest ainult nii suudame kaitsta ka oma iseisvust ja vabadust.

Kõike seda meeles pidades ei olegi nii raske armastada raamatut. Eriti lihtne on seda teha meil, kuna raamat on meie igapäevane kaaslane.

Seepärast: õppigem tõsiselt armastama seda meie hääd sõpra ja lähimat teekaaslast — raamatut!

A. BORKWELL

Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi abidirektor

Minu soovid noortele

Elame tehnika ajastul... Nüüd teeb masin väga palju tööd inimese asemel. Seega on masin teinud inimese elujärje palju kergemaks ja mugavamaks.

Masin töötab inimese juhtimisel ja inimese korraldusel. Aga ta nõuab ka inimeselt äärmist tähelepanu, äärmist hoolsust ja äärmist täpsust... Unustab masina juhtija enese üheks silmapilguks — on tagajärjeks rike masinavärgis. Masinavärgi rikke tagajärjeks on aga sageli väga raske õnnetus, mis tabab masina juhtijat ennast ja väga paljusid tema kaaslasi.

Elame tehnika ajastul... Kogu meie ühiskondlik elu on nüüd piltlikult öeldes mehhaniseeritud. Iga üksik seltskonnaliige on kui osake masinavärgis. Masin nõuab aga igalt üksikult osakeselt täpsust ja korralikku käiku. Eriti aga neilt, kes on seatud juhtima masinavärki.

Keskkooli ja gümnaasiumi noored! Teie olete need, kelle seast peavad tõusma meie tulevased seltskondliku „masinavärgi“ juhtijad ja korraldajad. Ärge unustage, et masinavärk nõuab äärmist hoolsust, täpsust ja tähelepanekut, seltskondlik „masinavärk“ aga pääle selle veel äärmist ausust, korrektsust ja enesest ning ka teistest lugupidamist!

5. II. 1936.

J. KENTS

Tallinna Linna Koolivalitsuse juhataja

Polonis: Mis loeb mu prints?

Hamlet: Sõnu, sõnu, sõnu.

Polonis: Aga millest nad kõnelevad?

Hamlet: Kellele?

J. GRÜNTHAL

HSM-i koolinõunik

Noored! Kohelge raamatuid oma parimate sõpradena: nad õpetavad ja juhendavad teid pahanduseta ja nurinata.

Eelistage välimuselt vaid kauneid ja sisult väärtuslikke teoseid!

FR. PUKSOO,

Raamatuaasta Tartu Komitee esimees.

Kirjandus ja noorsugu

Enne ei parane meie kirjanduse suund, vaim ja väärtus, kui ükskord noorsoo keskest jälle tõuseb niisugune iseseisvalt mõtlev ja teisiti vaatav rühm, nagu seda oli *Noor-Eesti* ja selle poolt algatatud kirjanduslik liikumine ning maitse-suund. Praegused noored kõnnivad kahjuks liig truualamlikult vanema sugupõlve ja „keskurite“ jälgedes nii oma aineilt, stiililt kui üldiselt mõtteviisilt.

Et saada iseseisvaks, selleks ei jätku paljast hääst tahtest, vaid selleks peab juba nooruses palju töötama, elu ja ideid tõsiselt võtma ja omandama põhjalikke ning mitmekülgseid teadmisi.

Muidugi Noor-Eesti-aegseid vaateid ja voolusuunda ei tule enam korrata, vaid pigemini tuleks taotella osalt midagi vastupidist neile.

Tänapäevani elab meie kirjandus ja vaimukultuur Noor-Eesti ajal moodi tulnud põhivaadete ja suhtumiste surve all, millede autoriteedis keegi praegu ei julge kahelda, veel vähem neid kõigutada. Mis ime siis, et meie kirjanduslikus elus on nii mõndagi, mille kohta tahaks, et see oleks teisiti. Mis omal ajal oli arusaadav ja koguni tarviline, on nüüd muutunud iganenuks ja vähem otstarbekaks. Millises tulevikus hakkab eesti noorsugu niisuguseid asju tajuma? Millal areneb meie kultuur nii iseseisvaks, et me igakord enam ei vaja välismaisi eeskujusid uute suundade omandamiseks, vaid me leiame neid mõnikord ka ise?

JOH. AAVIK
haridusnõunik

Isamaas on vaim

Kunst ja teadus on inimese kaunis looming. Suursugune on teenida kunste ja teadusi, sest see õilistab hinge, rikastab vaimset ja ainelist vara.

Hää ja väärtuslik on usk jumalasse ning tulevase ellu, sest see näitab inimese püüdeile, hinge arenemisele otsatu tee.

Kunst, teadus ja usk on inimese loomingu kolmainus, kellest juhítav enam-vähem on iga inimene. Kuid mis oleks kunstist, teadusest ja usust ini-

mesele või kas olekski neid, kui inimesel ei oleks võimu neid arendada. teenida? Mida suutev oleks inimene, kui ta kunagi ei oleks peremees oma kodus, kui tal puuduks maalapp, millel elades ta segamatult võiks olla viljakas oma loomingus? Ei-midagi siis oleks inimene! Eelmisest järeldades mõtlen ja hüüan — inimene, teenides oma kolmainust, pea alati meeles seda maad, kus elad, mis sind toidab, kaitseb ja on sinu loomingu võimaldajaks. Ei mitte ainult pea meeles, vaid oma kunst, teadus ja usk too isamaa-altarile. Neid viljeldes ja teenides töota samal ajal ka teenida isamaad, sest isamaa on sinu loomingu jõe alus, allikas ning on su arenemistee.

Isamaas on võim, mis kindlustab inimese elutegevusele vabaduse ja sõltumatuse.

VIKTOR VIILUP
haridusnõunik

Kolm sammast

Kuna J. Vestholmi era-alkkool, -keskool ja -gümnaasium, millede juhatajaks mul praegu on au olla, algab neil päevil oma 30-ndat tegevusaastat, tahaksin meie õppivale noorsoole meenutada selle kooli looja ja kauaaegse juhataja põhimõtteid, milliseid tema pidas tarvilikuks jälgida enam kui 30 a. jooksul ja mida tema pärandas ühes oma varanusega oma järeltulijatele. Ta tahtis, et meie koolinoorsugu kasvaks kristlikus, rahvuslikus ja isamaalises vaimus.

Kõige mõjuvamaid maailmavaate kujundajaid süvendatud teadmiste kõrval on religioon üldse, eriti aga ristiusk, mis oma puhtamal kujul on idealistlik maailmavaade, mis taotleb üksikisiku ja kogu inimkonna eetilist täielikkust ning teeb inimeste omavaheliste vahekordade tegelikuks määräjaks sotsiaalse tunde ligimesearmastuse näol.

Rahvusliku vaimu ei arenda meie mitte õõnsate sõnadega ja väljakutsuvate poosidega, vaid sellega, et meie rahva elu põhiküsimused nihutame iga aine õpetamise keskkonda ning käsitleme neid suurima intensiivsusega ja armastusega. Õppides tundma teisi rahvaid, nende minevikku ja praegust seisukorda, õpime hindama oma rahvast, tema iseäraldusi ja taotlusi.

Isamaalikkus peab avalduma noorte seas sisendatud veendumuses, et meie väikesel rahval on õigus enesemääramisele, mis omariikluses leiab endale täielikema väljenduse. Omariikluse kaudu aga kujundame oma olukorda nii, nagu see meie rahva iseloomule, tema ajaloolisele saatusele ja praegustele oludele ning tõekspidamistele kõige enam vastab. Ja seda suure pingutusega ja vaevaga saavutatud omariiklust tuleb kaitsta ja arendada, pühendades sellele oma jõud ja võimed.

Need on kolm sammast, milledele meie tahame rajada oma kooli tuleviku.

Dir. G. NEY

Armsad noored!

Olete hakanud varakult oma kirjutusi trükis avaldama. See on rõõmustav. Kuid, teisest küljest vaadates, ka hädasohtlik. Kõrged mäed saaksid neist raamatuid, mis maailmas kirjutatud. Suurem jagu sellest võiks põleda või muul viisil hävineda. Enamik autoreid kordab seda, mis mõni teine juba varemini öelnud ja palju paremini väljendanud. Teie ei taha neile kordajaile sarnaneda, eks ole? Usun, teie ei taha neid trükipaberi ladusid täita, mis väärisksid tuld!

Avaldage oma kirjutusi vaid siis, kui need ületavad meie, vanemate omad mõtte sügavuse, elamuste tähtsuse, visioonide suuruse ja väljenduse meisterlikkuse poolest. Olgu teie suursugune auahnus: ületada meid kõiges, teha kõik paremini!

ED. HUBEL-METSANURK

„Tuleviku Radadele“

Vabariigi 18. aastapäeva saabumisel ja meie Raamatuaasta lõpul võime rahuldustundega konstateerida, et me kaheksateistkümne iseseisvusaasta kestel oleme palju edasi jõudnud: meie arenemistempo on olnud üllatavalt kiire, meie saavutused majanduslikul, sotsiaalsel ja eriti ka vaimukultuuri alal silmapaistvad. Ent just kiirus, püüe omandada seda mõne aastaga, milleks teised rahvad veel lähemaski minevikus on kulutanud aastakümneid, on põhjustanud meie ainelises ja vaimses kultuuris kohati teatava pinnalisuse ning poolikuse.

Meie noorsugu on sammunud sama pideva edu teed. Kuid, taotelles nii oma õpinguis kui ka eriharrastusis haarata laias kaares võimalikult palju, on noored sageli vähem rõhku pannud töö põhjalikkusele ja käsitledavaisse

probleemidesse süvenemisele. Soovin ja loodan, et nüüd, mil meie oma tsivilisatsiooni ning kultuuri arenemisele oleme saanud anda omapärase sisu, kindla suuna ning küllaldase hoo, me oma töis ning toiminguis hakkame rohkem rõhutama põhimõtet: *non multa, sed multum*. Omandatavate ja loodavate hüvede hulgaga käsikäes peab tõusma ka nende omaduslik külg. Mis puutub koolinoorsoosse, siis arvan, et koolireform, mis juba osaliselt teostatud, kindlasti tõstab omakorda koolis tehtava töö kvaliteeti ja et vaimse õhkkonna üldine tihendumine toob ka noorsoo eriharrastustesse järjekindlust ja intensiivsust senisest veel suuremal määral.

11. II 1936.

R. KLEIS

„Eesti Entsüklopeedia“ päätoimetaja

Kasvagu noartest Eesti iseseisva kodu edasiehitajad ja rahvuskultuuri kandjad

Eesti kasvav noorsugu on rõhuvas enamuses ikka ilmutanud visadust ja edasipüüdlikkust koolitöös, ta on ka hoogsalt ja innukalt teotsenud oma organisatsioones, olles kantud nooruslikust idealismist ja rahvuslikust meelusest. — Jäägu tööks ja hool, tugev rahvus- ja kohusetunne püsima ka praeguste noorte tulevastel tööaladel. Vabadussõja lahti puhkedes söötsid koolinoored esimestena suurima vaimustusega võitlusse ülekaaluka vaenlase vastu Eesti rahva vabaduse ja iseseisvuse eest. Neil ajaloolistel suurpäevadel võideldi täielikus üksmeeles ja ennastohverdavalt ülima rahvusliku aate eest ja saavutati hiilgav võit. Sellest sangarlikust võitlusest võivad kaasaja noored õppida suurimat isamaa-armastust ja võtta parimat eeskuju, kuidas oma rahvast ja kodumaad tuleb hästi teenida, mis tohiks olla noorte kõrgeimaks isamaaliseks ideaaliks. Aga ühtlasi võivad tänapäeva noored sellest sangarlikust ajastust õppida, et kui on otsustamisel põhjanevad suured rahvusriiklikud küsimused, siis tuleb ühendada kõik ühiskondlikud kihid ja rahvuslikud jõud, esile tõstes seda, mis meid ühendab ja unustades seda, mis lahutab. Seda oma ülimaliks lipukirjaks võttes, võivad kasvavad noored julgelt ja rõõmsalt tulevikule vastu minna kindlas teadmises, et neist sirguvad väarikad Eesti iseseisva kodu edasiehitajad ja kindlustajad.

Raamatu-aasta puhul eriti aga võiks otseselt ja puhtast südamest kasvavale noorusele soovida seda, et temas kasvaks palju lugupidamist ja armastust väärtusliku eesti raamatu vastu, olgu see ilukirjanduslik või teaduslik, et noored selle kaudu õpiksid hindama ja esirinda tõstma vaimseid väärtusi ja neist väärtusist oma vaimu rikastades kasvaksid tõsiseiks eesti rahvuskultuuri harrastajaiks ja selle kultuuri väärrikaiks kandjaiks ja edasiviijaiks tema mitmekülgeis avaldusis.

FR. KLEMENT

EKESKO juhatusel liige, Valga Ühiskõlm. insp.

Raamatu võidukäik algab

Raamatuaasta lõpeb, kuid eesti raamatu võidukäik algab. Raamatuaasta on toonud eesti raamatu arengusse uue ajastu, on muutnud mitmeti meie inimeste suhtumist raamatusse. Raamat on tõusmas huvide ja vajaduste tulipunkti, on saamas igapäevaseks tarbeesemeks, vaimuleivaks.

Raamatuaasta toodang ületab kõik senised aastad oma kvantiteedilt; kvaliteetki on tõusmas. Raamatute lugemine on näidanud kasvutendentsi, veel rohkem raamatu ostmine. Ostavad raamatuid ka need, kes seda seni pole teinud. Eraraamatukogude loomine on täies hoos. Bibliofiil-suski astub esimesi samme. Need seigad kõik on uute paremate päevade tunnused. Tulevased päevad aga on tänaste noorte kanda ja sisustada. Seepärast kõik noored raamatusõpradeks! Spordi, riietuse, igapäevase leiva ja pidude kõrval olgu raamat aukohal. Keha kõrval ärgu unustatagu vaimu ja hinge ega vaimutoitu. Vaim olgu meie elu ja olemise juht ja majesteet. Hääd raamat saagu meie aardeks ja talismaniks meie töös ja meie taotlustes.

DIR. J. ROOS

Mõtteid Raamatuaasta puhul

Ei vaja erilist rõhutamist noorsoo raamatu lugemisele harjutamine — meie noorsugu armastab raamatuid ja loeb neid suure huviga. Rohkem on häda selles, et sageli ei ole raamatuid lugemiseks küllaldaselt. Jättes kõrvale noorsoo lugemismaterjali kättesaadavuse eest hoolitsevad asutused, märkime, et noorsoo keskel võiks leida päälle muu laialist rakendust raamatute ostmiseks vastastikkuse põhimõte: lepatakse kokku mitme noorsoo liikme vahel, millise raamatu keegi ostab, kusjuures raamat antakse lugeda vastastikku ka teistele kokkuleppe osalistele.

Küll on tarvis rõhutada, et noorsugu loeks temale kohaseid hääd raamatuid. Selleks tuleb noorsool õppida tundma kõigepäält alused, mille järgi otsustatakse hääd raamatu üle. Ei oleks liigne, kui Raamatuaasta puhul hääd raamatu tunnuste ja raamatute nimekirjade ning arvustuse leidmise kohta koostataks vastav teos. Muidugi, selle juures on kasvatustöö ülesanne arendada noorsoo otsustamisvõimet ja tahtejõudu selleks, et ta oskaks otsustada raamatu väärtust ja tahaks lugeda ainult hääd raamatut.

Tallinnas, 1. veebruaril 1936.

JOH. KIIVET
haridusnõunik.

Koolinoorsoo

osa

teatrikultuuris

Koolinoored oma arenemise teedel ei tohi piirduda ainult koolis õpetatavaga, vaid et eluga kohaneda, peab iga noore kui ka täiskasvanu edasiareng kestma organiseeritud isetegevuse ja eluvaatluse teel. Üheks suuremaks ja parimaks raamatuks on meid ümbritsev elu ja loodus. Peab vaid seda oskama näha ja vaadelda ning seda õppima vaatlama. Üheks tähtsamaks eluvaatlusel ja elunägemisel põhjenevaks kunstialaks on teater. Ühtlasi on aga teater kõige suuremal määral publikuga vahenditult kokkupuutuv kunstiala. Isegi veel enam, mitte ainult kokkupuutuv, vaid publiku ja näitleja vastastikusele kontaktile põhjenev looming, sest igal järgneval etendusel näitleja ei reprodutseeri eluliste tähelepanekutele rajatud ja harjutustel otsitud ning leitud iseloomu, tüüpi, kuju — vaid loob selle alati uuesti ja selle loomingu õnnestumine oleneb saali, s. o. publiku vastuvõtlikkusest. Kõige vastuvõtlikumaks teatripublikuks on aga ikka olnud lapsed ja noored. Seepärast teatri ja teatrikunsti huvides, noored, külastage võimalikult enam teatrit. Seda olukorda on ka meie kõik teatrid ära tundnud ning hinnanud ja võimaldavad koolinoorsoole teatrisse pääsu eriti soodustatud tingimistel.

Teater on kunstiala, mille materjaliks on inimene ise (näitlejad), tema keha liigutused, žestid, poosid, sõnad ja elamused. Kõik muu, mis meile teatri nime kuuldes assotsiatiivselt meelestub, nagu teatrihoone, lava, dekoratsioon, kostüüm jm., võivad küll teatrietendust täiendada, aga teater on mõeldav ka ilma nende elementideta, kuid pole mõeldav näitlejateta, kes pääle sõna väljendavad end liikumises, poosis, žestis, miimikas või isegi ainult viimases, s. o. ilma sõnadeta. Pole ju referaat- või vaidlusõhtud, kus sõnalisel osal küll esmajooneline tähtsus, veel teater, küll moodustavad aga

teatrietenduse igasugused pantomiimid, tants jm., kui neile seltsib teine teatri põhitegur, vaatlaja (publik).

Näitleja väljendused, seega ka kogu teatrikunst, põhjeneb eluvaatlusel, õigem elu vaadelda oskamisel ja tähelepanekutel. Meie näitlejaist omavad lavalist eriharidust vaid 20%. Kõige vanema põlve näitlejad on endi lavaloomingu (liigutused, žestid, poosid ja elamused) omandanud meid ümbritsevast igapäevasest elust. Sama enda ümber pulbitseva elu jälgimist ja siit tagavarade ammutamist jätkavad aga ka lavakutselist eriharidust saanud näitlejad nooremast generatsioonist. Muidugi ei tule seda nii mõista, et näitleja läheb teatud tüüpe otsima siis, kui seda põhjustab vastavalaadne osa. Ei, see eluvaatlus ja tagavarade kogumine kestab iga näitleja või lavalisi eeldusi omava inimese juures vahenditult ja kõikjal. Ja vajalise tüübi loomisel kasutab näitleja enda kogemusi puht alateadlikult, ning luues vastavat tüüpi, annab edasi kogu nähtud tüüpide kompleksist vajalise kuju, tüübi, läbi enda loomingu filtri, pakkudes seega teatud sünteesi kõigist samalaadseist, luues ja pakkudes seega koguni uue ja olematu kuju. Sama moodust kasutab kujude loomiseks päale näitleja ka kirjanik ja sellest tulebki, et meie sageli näitelaval (ja ka kirjanduses) paneme tähele seda kõige igapäevasemat, mida meie elus küll ja küll oleme näinud, aga pole vaadanud, pole tähele pannud.

Teater õpetab meid seega elu mitte ainult nägema, vaid ka vaatlema ja tähele panema.

Juba eespool aga oli märgitud, et tõeline teater tekib ja on vaid siis, kui näitelava ja saali ning näitleja ja publiku vahel tekib tihe vaimne ühendus; sest mida tihedam kontakt, seda parem, sügavam ja tagajärjekam etendus. Nii siis teater on suutnud vaatlejaskonda äratada mitte ainult vaatlema ja tähele panema, vaid ka tundma ja läbi elama.

Et aga meid ümbritsevat mitmepalgelist elu, selle voorusi ja pahesid ning varjukülgi õieti nägema ja tundma õppida, ei tarvitse kõike läbi elada endal, vaid küllalt on kui seda näha, kuulda, tunda ja läbi elada teatris, kus see näitleja puhtamaid läbielamusi või andeka näitleja osav näitlemine ikkagi vaid lõpuks on määng, mängitud selleks, et publikule pakkuda elamusi, mida ta ihkab.

Teatri keerukas konstruktsioon on sama mitmepalgeline kui inimhinge ikkaliikuv õrn, keerukas mehhanism. Et mõlemaid põhjalikult tundma õppida, selleks, koolinoored, külastage võimalikult enam teatreid! Teatrid omakorda hoolitsegu, et kooli noorsoole pakutavad etendused oleksid sisukad, jaunid ja kergesti kättesaadavad.

Teater ja koolinoored vajavad üksteist ja seepärast üksteisele lähemale!

O. ALOE.
„Vanemuise“ direktor

Las püüab sõnaks saada see, mis on ilus ja rõõmuga sugulane. Nooruslik ilu ja rõõm käib üle tavalise sõnatarvituse.

Ilu elab meeldivas maailmapaistes — päikesepaistes, kuuvalges, lilleläägitluses, linnulaulus. Puud kõigutavad oma latvu lepitavalt ka selle pää üle, kes teadlik on looduseaduste halastamatuses, ühiskondlikkude protsesside paratamatuses. Ilu looduses rõõmustab nooremata ja vanemat õilishinge.

Gustav Suits

Rohket tööjõudu noortele!
Olgu „Tuleviku Rajad“ tõelised
teenäitajad noortele — parema,
kaunima tuleviku poole!

Tartus, 15. veeb. 1936.

Jaan Vahtra

Olgu tervitatud kõik jõulised, kõik ettevõtlikud, kõik usaldajad, kõik, kes sirutate käsi kaunima ning suurema poole kui see, mis meid tõelikkuses ümbritseb!

Friedebert Tuglas

NÄIDEND- RAAMATUNA

Näitekirjandus on rakendus-
kunst selles mõttes, et ta teatri-
lavastustele annab „teksti“, õige-
mini — sisu. Seepärast näidend kir-
jandusliku taseme kõrval peab evi-
ma ka lavalisi vourusi.

Kirjanduslike ja lavaliste voo-
ruste süntees, kahepoolsete nõuete
üheks tervikuks liitmine pole näiden-
dis kerge ülesanne, see on näitekirja-
nikule keskseid probleeme. See prob-
leem muutub seda keerukamaks,
mida kaugemale tänapäeva teater
eemaldub literatuurist. Aga kuna
ka elulähedane realistlik kirjandus
eemaldub „literatuurist“, siis realist-

lik näidend ongi selle küsimuse kõige otstarbekamal kujul lahendanud ning
on teatrite repertuaarides eelistatum liik omal alal.

Lavastuskõlblikkus teatris ei ole näidendile paratamatusega sundus-
lik ... teoreetiliselt, kuid praktiliselt on see nii autorile kui näidendile ometi
väga soovitav. Minevikus on niinimetatud „raamatu-näendid“ kirjutatavad
ja austatavad olnud. Tänapäeva praktiline vaim peab raamatu-näidendit
„otstarbetuks“. Praegu on see igale näidendile suurimaks õigustuseks, peagu
ainukeseks reklaamiks, kui see on laval hästi mängitav, ning see praktiline
ettenägelikkus on ühtlasi ka kirjanduslikuks soovituseks. Näidend, mis laval
läbi kukub, on saanud parandamatu hoobi ning seda mitte üksi vormilises,
vaid ka sisulises ning „moraalses“ mõttes. Kirjutada kirjanduslike preten-
sioonidega „lavakõlbmatuid“ näidendeid on tänapäev vägimeelsus, mis seda
üleliigsem, mida rohkem on kadunud ja kaob komme näidendeid lugeda ja
neist kui kirjanduslikest teoseist huvituda.

Jah, näidendite lugemise komme, mis oli omane veel eelmise põlve ini-
mestele, on tänapäeva seltskonnas kadunud. See komme peaks uuesti moodi
minema ja seda mitte moe pärast, vaid sisuliste väärtuste tõttu. Sest näidend
on oma loomult väga tihe ja keskendatud liik kauniskirjandust, mis õige
nappil lehekülgede arvul peab pakkuma väga saatuslikku, pinevat ja lõplikku.

Arenev tehnika — kino, raadio jne. hellitab meid, tehes kergeks vaim-

sete huvide rahuldamise. Meie ei viitsi enam hästi oma fantaasiat ise pingutada. Ka näidendite lugemist raskendab see moodsa inimese vaimne lodevus. On kergem näidendit nautida lavastuse kaudu, nagu ka romaani on kergem vaadata — ekraanil. Aga nagu kino pole teinud romaanide lugemist ülearuseks, nii ei peaks ka teatrilavastus tegema liigseks hää näidendi lugemist, päälegi kui lavastus peaaegu kunagi ei suuda näidendit tõlgendada selle kõiges täiuses.

Näidendi objektiivne vorm, kust välja on tõrjutud autori otsene vahelesegamine, rohkem kui miski muu liik kirjandust äratab lugeja mõttelendu ning vaimset isetegevust. Sest näidendit lugedes on igaüks oma enda lavastaja.

Tänapäeva näitekirjaniku südamesooviks on, et näidend seltskonnale jälle r a a m a t u k s saaks, mis väärib lugejat. Näitekirjandus ootab enesele uut lugejat uuest, tõusvast põlvkonnast, kelle vaimsest erksusest on tunnustusi laialdase isetegevuse näol.

HUGO RAUDSEPP

Aga kustutada ei iilgi..!

Mäletan hetke oma koolielust, mil ühel päeval kooli ilmudes leidsime saali seinalt sini-must-valge lipu ja selle üle kuldsete tähtedega loosungi: e e s t i k e e l — e e s t i m e e l. Koondusime lipu alla ja seisime vaikselt, hardumuslik tunne südames.

meie rahvusliku lipu all. Sellise elamuse sügavus rikastab inimest kogu tema elu kestel. Ajavahemikud võivad noid tundeid küll üle mõjutada, aga kustutada ei iialgi...!

Kuni harjumus viilis erakorralised tunded harilikkudeks, kõndisime lipust mööda peaaegu kikivarbail. Sini-must-valge lipp näis meile meie unistuste täitumise lõppsihina.

Nood olid vabaduse hetke esimesed tunded. Tollest ajast on möödunud aastaid kirjus elu ahelikus. Mõne ajajärgu ülemõjutused on olnud nii tugevad, et kõik eelõeldu nagu oleks olnud maetudki mälestuse mulda, kuid viimane aeg on kiskunud need mälestused jälle uuesti elevateks tunneteks.

Minu tulisem soov tänapäeva õpilastele on see, et nad kordki elus avatud südamega läbi elaksid pühaliku tunde

HELMİ MÄELO

Hääst ja pahast raamatust

Neid on nii palju, neid raamatuid. Juba vabariigi päevil ilmunud 16.000 teost moodustavad määratu vaimuvara koguse. Ja kui meie silmad pöörduvad selle poole endale vajalise väljaotsimiseks, pörkame tahes-tahtmata kokku raskustega: ei leia nii kergesti kätte omasid. Neid, mis on kohased meile, milledega peaksime ja tahaksime sõlmida väärtuslikku ja meile vajalikku sõprust.

Raamatutega on lugu nagu elugagi: neis on halba ja hääd, kurba ja rõõmsat, tõstvat ja masendavat. Ja nagu inimsõprusegagi: ühega puutud kokku pea iga päev, kuid ta jääb sulle ometigi kaugeks. Teine tuleb sulle vaid kord vastu eluteel ja sa tunned ta vastu usaldust, tunned vajavat ta lähedust ja sõprust. Ja kui kõneldakse halbadest ja häädest sõpradest, siis võime samavõrdselt kõnelda ka halbadest ja häädest raamatutest. Vähemalt oleme kuulnud alati öeldavat raamatute kohta, neid hinnates: see on hää, see igav, see huvitav, see halb, see väärtuslik, see kõlbmatu.

Hää ja halva raamatu piir on relatiivne. Nagu inimsõpruseks on vaja kahte, ja selle sõpruse ja ta elulise väärtuse või väärtusetuse määrab mõlemast poolest olenev suhe, nii on see ka raamatuga. Siin on astunud üksteise lähedusse raamat ja inimene, looja ja lugeja. Ja siin on oleneb kirjandusliku teose kui lõppvormis must-valgele kujundatud elu mõju lugejale suurel määral sellest, missuguse hingelaadiga on lugeja; missuguste vajadustega ja avalikkude või alateadlikkude ihadega ta avab raamatu. Nii võib halvemgi turukirjandus mõjuda mitmelegi tõstvalt ja positiivselt, nagu teeb seda teinekord alkoholik või ühiskondlik heidik — sundides seda, kes temaga puutub kokku, hoiduma elu sellest küljest ja pääle seesuguse pildi nägemist püüdma just vastupidises suunas. Kui aga lugeja tunneb, et teda kisub teatud teose nende osade juurde, mis on labased või kujutavad elu, mis on ala-

väärne; kui lugeja tunneb poolehoidu ja ärrituslikku rahuldust seesugustest elupiltidest; kui need pildid äratavad samalaadse kaasajooksva kujutlustevoolu — siis on tegemist halva raamatuga ja lugeja võtku end kontrolli alla. See raamat on temale halb. Ja lugejal olgu piinlik, et ta siseelu ei jaksanud reageerida teoses antud elupiltidele teistlaadi elamustega.

Suur osa raamatuid võetakse kätte elu tühjal tunnil. Otsitakse neist lõbusat ajaviidet. Ja kui tuleb vahele midagi muud, suletakse raamat ja minnakse. See on nagu juhuslik, pinnaline seltskondlik tutvumine ja tutvustamine siin-sääl, tavaline ajaviite-seltskonna vajadus. Tuntakse pärast, et tunnid on möödunud hubasemalt. Vestluskaaslased lähevad! Raamat suletakse! Jaa, millest õige kõneldi seltskonnas? Kes sääl olid? Millest kirjutati ajaviiteks loetud teoses? — Oh, ei tule enam meelde! See kõik on mööda ja läinud.

On aga elus asju ja elamusi, mida ei jaksa unustada elupäevilgi. On sügavalt haaravaid sündmusi, erakordseid kannatusi ja rõõmusid, millede mõju on meie pärastisele elule otse määrava tähtsusega. Need jäädvustavad end meie hinges ja üksikul tühjal tunnil, minevikku mõtiskelles, või elu tuulisel päeval pidet otsides tulevad seesugused tagasi ja tagasi.

Siia kuulub ka hää raamat. Raamat, millega lugeja on saavutanud sügava kontakti, millega ühenduses olles lugeja ärkab üha selgemini nägema kujuteldavat elu, üha sügavamini tundma looja kaasahaaravat vaimsust, kuni ta kambri seinad langevad eemale ja ta on täies ühenduses loojaga, täies ühenduses selle elu võimsa ja kandva voolusega, mis on leidnud keskendamist hääs teoses.

„Näe, see on just see,“ mõtleb lugeja. „Nii ma mõtlen...“ libisevad sõnad, kuid tõeliselt tunneb lugeja: kui imelik? nii see on... aga ma pole seda enne tundnud...

Ta pilk on juba vaatamas üle raamatu. Ta näeb nüüd selles teoses antud elu selginenult. Ta hing tajub, tunnetab, töötab kaasa, töötab juba ise luues edasi. Ta on pääsnud täielikult teose maailma ja ta on omastanud selle maailma — kodustanud selle oma tundeile ja mõtteile. Lugeja tunneb, kuis ta sisemus muutub rikkamaks ja heledamaks. Ja kui ta siis lõpuks suleb raamatu kaaned, ta silub neid hellitades. Nad on leidnud teineteist, tema ja see teos. Nad on sõbrad. Südamesõbrad. Seesugused, kes ei unusta.

Ei ole ülevamat kui sõprus hää raamatuga. See ei muutu kunagi, ei reeda kunagi, see on igavene. Trükitähtedesse surutuna võib hoida looja paremat osa, ta kõrgepingelisemat vaimsust otse oma läheduses, otse oma toas ja astuda sellega ühendusse igal pilgul. Pruugib vaid avada meeled ja sirutada käsi!...

On aga selge, et hää raamat nõuab ka hääd lugejat. Tugev side peab olema suuteline ja väärtuslik mõlemapoolselt. Seepärast panevad paljud

tihti tüdinult käest hää raamatu, nagu eluski minnakse mööda paljust sel-
lest, mis oleks inimesele esmaväärse tähtsusega.

Hää raamat nõuab lugejalt väarikat lähenemist. Pinnalisele vaatlejale ja
lõbuotsijale ei ava ta oma sisimaid väärtusi. Pärlid tuleb leida ja kulda
kaevatakse pingutava vaeva ja tööga. Ka hää, vaimsest varast ja elamusli-
kest täiusist tulvil teos nõuab enda juurde astujalt teatud pingutust: täit
tähelepanu, otsija indu ja kiindunu elamuslikkust. Ja neid omadusi peaks
olema küll igaihel, kes tahab minna edasi mööda vaimset tõusurada.

A. Stanovitš

Tagalas

Kõik tuntud värvid kolletuses olid,
puult pudenemas lehe kõrvalt leht,
sest sirgumisel eesti mehe piht,
vend isa kõrval vabastamas olid
maad, imbutet mis orjaverest.
Siis saadet, teades mille eest,
mees lahingmõllu igast perest.
Kes läbi minnes tulest, veest
vaid mõtet kandsid: „Rahu vajab kodu!”
Mind kiigut' ema laudes laulu kurba
ja lamamas ol' voodis vanaätt,
veel enne surma pigist' minu kätt —
sai paigutat siis kirstus alla turba...
Jäi üksi emakene mures,
jäi minuga, kui isa püss
mu saatust otsust' lahingtules.
Fäev päevalt kitsamaks jäi üsk,
kuid kodu kaema harvagi ei tulnud isa.
Mul meeles, väisas nälg nii mitut orba,
kelt isa röövind surma külvav kuul.
Ka emal tihti nuttes tõmbles huul,
sest järeldasin, juhtund oli halba
ja nutta püüdsin süles olles —
— nii ema muret mattis laps.
Kui õhtul vaikselt olid palves,
siis palus ema, kõrval laps:
„Oh Kõrgeim Vaim, Sa päästa eesti kodu!”
Kuu järgnes kuule minu elu ajas,
maa imes aplalt suland lumevett.
Noil päevil suust sai visat lutt
ja isa järglast ema tundis pojas —
noil päevil kodu tuli isa,
sest veri küllastanud maad
ja lõppend oli võitlus visa...
Pea haljendasid vaenuraad
koos kevadega lauldi vabal' Eestil' hümni!

Tilluke naerusuu

AINO VIRGE

Kuis armastan sind, oo tilluke naerusuu! Hümne tahaksin sulle luua, teha surematuks su nime ja pajatada sinust taevatähile ja kevadtuulile, sest neid sa armastad. Kuid siiski tahaksin, et vaid mina sind tunneksin, et sina ainult mind tunneksid, sest siis, jah siis oleks kõik maailm tõesti teisiti.

Vahelt su naervate huulte helgib valgeid hambaid kui säravaid lumehelbeid, värisevaid viulitõmbeid kostub su kurgust. Kuis kõlab lõputuid naerurõngaid su lõkerdavast suust! Sädelevais silmis sul hullab naer ja nutt. Helkivaid kastepeisku poetub naeruga su rõõmsaisse silmissa ja päikeseküllaseid helke lähtub kastepuhtaist peeglitest. Kristallena vilguvad õnneõilmed vahel unelevate laugude. Juubeldavaid hõiskeid võib lugeda su kirgendavaist silmist. Sa laotad õnne ja rõõmu mu ümber just nagu puistaks õrn kevadtuul heleroosaid kevadhõngulisi õiekesi õitsevalt õunapuult mu pääle.

Kui sa veeritled oma muretut naeru läbi mu nukra toa tühjuse, siis tunnen, kui leviks vaiksaid õnnitlusi salajase õnnistusena mu üle. Oo, naerusuu, säraks kui päikesi siis meie ümber. Oled ehk sinagi seda märganud? Tilluke naeruhuul, naerda kuis oskad! Nagu helistatakse jõulukelli tuhandeis kirikuis, lõõritaks kui lõokesi suvises meelespea-taevas, trillerdaks kui keelpille läbi unelmariigi, sosistaks kui armusõnu punetav eha — nõnda sa naerad, mu vallatu. Su naer tõuseks nagu magusalõhnaline viirukiohver üles pühapildirikka kuldkarralise kiriku kõrge kupli poole, ta on nagu voolavate jõgede koha vaikselt suveööl, ta on kui säravatiivulise liblika heljuv lend lillelennuliste aasade kohal täis päikeselõõsa uima ja hõngu. Ja siiski on su naer karge nagu kosutav puhang lumistelt kõrgustelt, ta sugereerib mind sageli tajuma alpirooside lõhnavat võlu. Tervisest ja jõust jutustavad siis su õhetavad palged. Oo, naerusuu, naerusuu! Ei suudaks ma küll elada sinuta. Mu muretu naerunäoke, oled ala kui lõkerdav laps, kes ei tea veel midagi murest ega õnnest, kes vaid naerab, sest siis ei tunne rind valu ega kurbusi. Naera, naera ikka, sest just nõnda armastan sind, kuigi vahest teed mulle haiget oma alalise rõõmuga. Oo, naerusuu, naera vaid, sest oled ju ise, ise oled sa mu valu ja mure, mu kurbus ja ahastus, oled mu pisarate meelitaja, mu kaevete tantsitaja! Naera ainult, tilluke naerusuu, et sa ise ei taipaks, kes oled, kelleks jääma pead ja kellena oled kohustatud kandma oma igatsusi, oma õnne ja leina. Naera, vaeseke, et sa ei märkaks, miks põgenen sinu eest, kuigi oled armas mulle, miks vaid õnnetused sind jälgivad, kuigi oled ise õnnelik. Ja siiski soovin, et mina üksinda tunneksin sind, et sina tunneksid samuti ainult mind...

Naera, mu valu, sest oma naeru ohverdades sa külvad õnneõilmeid valutavasse inimhingisse. Naera!

Oo, naerusuu tilluke...

Foto KIISLA

Meie lumine kodumaa

Meie klassi geograafiline asend

Asend. Meie klass asub H T G-i territooriumil Tartus.

Piirid. Klassi piirideks on õppenõukogu, klassijuhataja ja õpilaste eneste poolt määratud juhtnöörid. Kuna need piirid on enamasti leppepiirid, siis mitmekesiduse mõttes tarvitab klass sageli ka looduslikke piire. Need juhud aga käivad siis karistuse alla.

Suurus. Klassi pindala on väiksem Monaco ja Andorra pindalast. Kuid see on vaid näilik. Elanikkude levimist arvestades on ta pindala kindlasti samasuur kui Eesti. Arvestades aga kõiki asjaolusid on ta mõõtmatu suur. Ta ulatub läbi mitme kliimavöötmel. Klassi akende juures on polaar-vööde, keskel paras-vööde, ahju juures palav-vööde. Kui samal tunnil ja minutil pärid akna juures istuvalt klassinaabrit, mis aastaaeg teil on, siis vastab ta — talv. Kui sama küsid keskelt, vastatakse — kevad. Pärid seda ahjunaabrit, vastab ta lõõtsutades — suvi.

Aja suhtes on klassi mõõtmed ka küllalt suured. Pääaegu igas tunnis on esimeste pinkide poistel keskpäev — kõige kibedam tööaeg, keskmistel poistel on juba õhtu, viimastes ridades istujatel aga on kindlasti öö. Neid juba ei tülitata.

Pinnaehitus. Klassis on õige silmapaistvaid kohti — klassivanema koht, kirjatomefaja koht, laekuri ja teiste tegelaste kohad.

Vanemast geoloogilisest ajast on pärit suur vulkaan klassi nurgas, mille kraatris hommikuti leegitseb tuli. Kvartäärsetest moodustistest on mainida pinkidesse lõigatud nooltega läbipistetud südamed, muud pinkidesse lõigatud armid ja nimetähed.

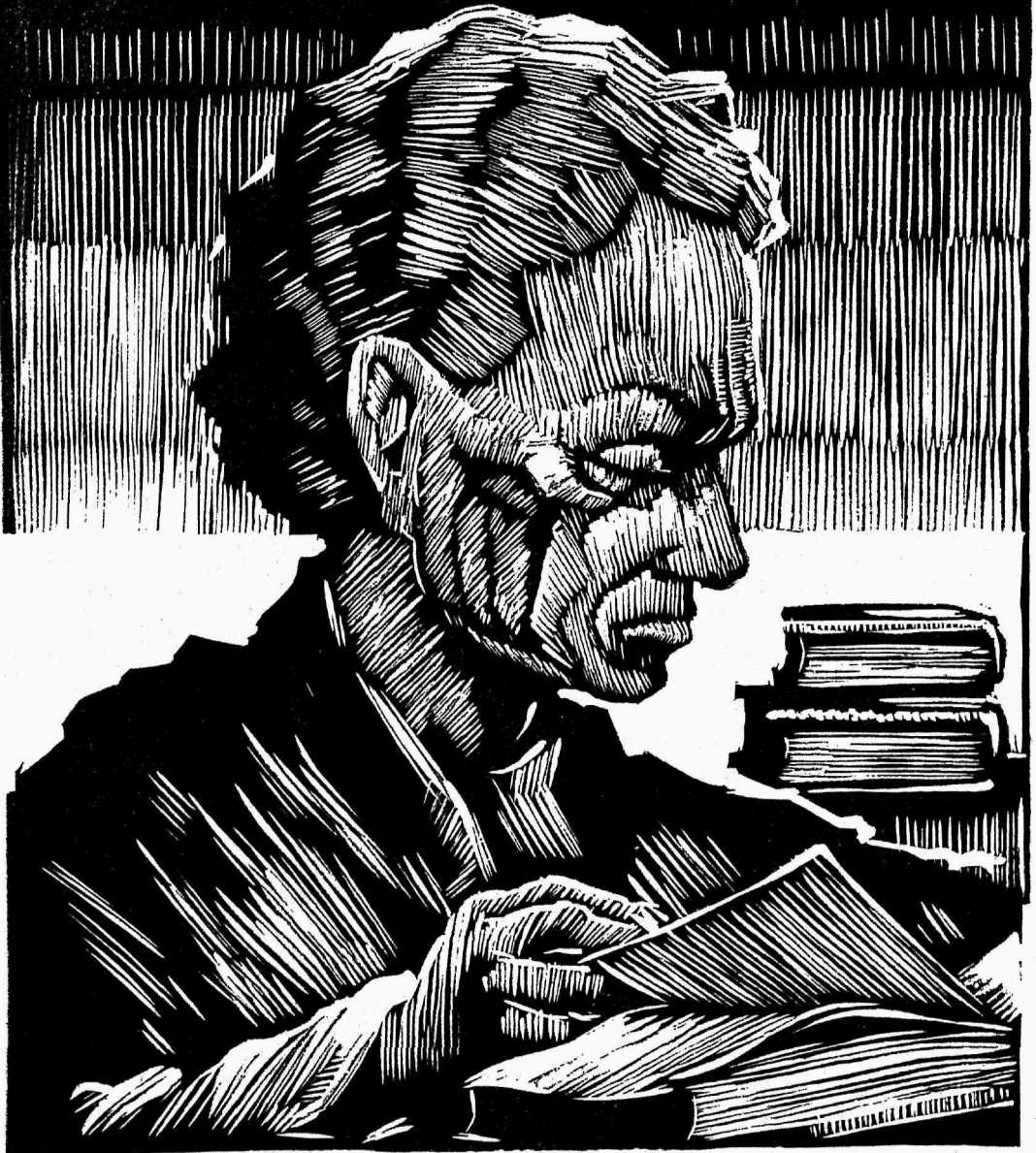
Kuhjumisprotsessi tagajärjel on tekkinud T o r i p ö r g u. Sinna pillutakse igasugu praht, peamiselt paberitükid. Vedelema jäänud sulepääd ja mõned ülearused vihud pillutakse aga S u r m a - o r g u. Tähelepandavaim moodustis on klassis S i i n a i m ä g i. Sääli jagavad Mooses ja prohvetid meile igapäevast leiba. Rahva suus kannab see koht ka T e r r a i n c o g n i t a n i m e, kuna selle koha ees mõnigi mees nõutult seisma jääb.

N u t u m ü ü r. Õieti ei ole see koht pinnapaikne. See koht pistetakse igale asjaosalisele oma sõrmede vahele hinnanguga 1 või 2.

Rahvastik. Enamus meie klassi rahvastikust on Joosep Tootsi järglasi. Vahva rahvas. Töökas rahvas. Seda võib sedastada sellest, et poisid on igas aines tunni võrra sellest ees, mis nõutakse. On näiteks matemaatika tund, siis õpivad poisid juba inglise keelt, kui see on järgmine tund. On aga käesolev tund inglise keel, siis tegeldakse juba ajalooaga jne. Mõned on ka seltskondlikult väga arenenud, seda tõendab neile saadetud kutsete rõhkus koolipidudele.

Rahva töö. Iga poiss peab veerand aastas vähemalt kord igas õppeaines minema Õ h k a m i s e a l l e e d m ö ö d a ü l e Õ h k a m i s e s i l l a K a l m i s t u l e. Sääli ta tuleb tagasi kas norus päi, kui ei vedanud, või rõõmsalt, kui läks üle noa-tera.

-Wala-
1936

V. BIRK

Bibliofil

Riiklik kord. Klassi valitsetakse põhiseaduslikus korras, mis on sisse kantud klassi kroonikasse.

Asulad. Harku kolonii. Iga ühiskond loob enesele vajalikud asutused. Meie klassi Harkuks on lihtne pink, kuhu saadetakse mürajad poisid pääle korralikku korrarikumist — kaalumist.

Kanossa. Kanossas meie poisid küll käinud ei ole, aga midagi Kanossa-faolist igaks juhuks on ka olemas.

Kihnu. Nagu kõik teavad, koosneb klass maa-alast siinpool ust ja maa-alast säälpool ust. See viimane on Kihnu ja sinna saadab klassi täidesaatev võim ajutiseks asumiseks klassi rahutut elementi.

Kliima. Nagu juba eespool tähendatud, on klassis olemas kõik kliimavöötmed. Seepärast on klassi kliima ka väga mitmekesine. Kõigepäält tuleb nimetada *t o r n a a d o t*. Tornaado on puhang, mis käib läbi õpilaste enne rasket klassitööd. See puhang on õige sagedane nähe. Tunda annab end ka sageli külmalabrahoovus, mis käib läbi poiste naha, kui direktor juhtub läbima klassi. Ka sooja Golfihoovuse mõju alla satub vahel mõni tegelane, kui teda nõutakse inspektori jutule.

Õige tihti liiguvad uduseil päevil klassi ka mõned jäämäed. Aga needki sulavad sageli enne tunni lõppu. Aastaaegade kestvus on aga väga ebaühtlane: talv on väga pikk, ta kestab vahetpidamata 50 minutit; sellele järgneb lühike kümne minuti pikkune kevad, millele järgneb kohe jälle uus talv. Nii kestab see vahetpidamata. Seda ei muuda ükski loodusevägi.

V. SISKA

Noor-Eesti ja tänapäev

Eelmises „T. R.-de“ numbris ilmunud K. R. artikkel on põhjustanud suurt elevust õpilasringes, mille tulemusena toimetusele on saabunud rohkesti artikleid noorsoo-organisatsioonide kohta, milledest avaldame käesolevas numbris alljärgneva.

Toimetus.

Lõppeks ometi on suvatsetud objektiivsemalt kritiseerida õpilaste isetegevust. „Tuleviku Rajad“ nr. 6-s esitatud K. R. artikkel noorte omaärituste tõelisest seisukorrast peaks pälvima erilist tähelepanu.

Meil ollakse veendunud, et õpilaste isetegevuse nivoo on isegi väga kõrge, sest kool soodustab igat noorte omaäritust ja igas keskkoolis ning gümnaasiumis on mitmesuguseid ringe. Nende kõlavad nimetused viitavad õpilaste laiaulatuslikkudele tegevusaladele ja kui räägitakse spordi-, loodusteaduse-, enesekasvatuse-, humanitaar-, kunsti-, kirjanduse-, muusika- jne. ringidest, siis peaks see osutama, et isetegevus on üpris intensiivne.

Õpilaspere omataotluste tõelikku taset on teravalt arvustanud K. R. oma artiklis „Keskkoolinoored, revideerige omaärituste seisukorda!“ Lõppeks on julgetud näidata, milline haigutav tühjus ja unine passiivsus pesitseb sädelevate sõnade taga.

E. MÖRD

Haruldane metsaelanik

K. R. oma kirjutises ütleb, et „oleks liiga kulunud ja vananenud mõte ja võte“ tuua eeskujuks praegusele koolinoorusele Noor-Eesti puhangut. Noor-Eestil oli oma miljöö ja tookordne idealism ei sobiks enam tänapäeva raamides.

Meie ei saa taastada Noor-Eestit, sest tollest ajast lahutab meid juba 30 aastat, aga loen oma kohuseks siiski veidi käsitleda ajendeid, mis virgutasid tol korral noori tõhusale kultuuritööle. Mõistes Noor-Eesti idealismi, võiksime reljeefsemalt tajuda praegust pugemist ja leigust.

„Mida siis rappuvad kitsad väravad vanade sunduste murrangus ei suutnud hoida nähtavale puhkemast, ühiskondliku protesti õhin ja noorusliku elukire paatos oli see ... Nagu kunsti kuldvillaku järele sõitvad argonaudid tormi, taevasina ja painajaliku pessimismi vahel kõikudes seadsid nad oma värssi ja proosa uusromantilisi purjesid unistuste ulgumerele,“ ütleb Gustav Suits.

„Me unistasime siis kõrgest filosoofiast, suurest teadmisesest, sügavaist tundmusist ja palvetasime Euroopa poole,“ meenutab minevikku A. H. Tammsaare.

„Las kasvame ...“ G. Suitsu juhtlaul Noor-Eesti esimeses albumis sisaldab sellist spontaanset ürgjõudu, titaansust, et läbi aastate hämaruse tajume noorte üritusi, aateid, mõistame, millised olid tookordsed sihid ja mõtted.

Kui Eesti elus domineeris pessimism, ei halisenud vanadega kaasa noored. Energiast pulbitsev koolinoorus organiseerus salaseltsidesse. Baseerudes illegaalsel alusel, noorema generatsiooni põrandaalused rühmitised oponeerisid orjavaimule, ignoreerisid survevahendeid ja võitlesid ühiselt Eesti parema tuleviku eest.

Noorus tundis eneses jõudu, et lammutada iganenud põhimõtted ning dogmad ja eesti kultuuri lähendada Lääne-Euroopale. Kui püüti luua kontakti Euroopaga, siis jäädi seejuures tulisteks rahvuslasteks. „Olgem eestlased, aga saagem ka eurooplasiks!“ Patrioodid võtsid loosungiks: viia eesti kultuur lääneeuroopalisele tasemele ja kui leiti neile ideedele teravat opositsiooni, võideldi edasi veel suurema innuga.

Nad tahtsid olla realistid, kuid pigemini domineeris romantika. Kaalutlustega ja targutustega võinuksid nad jõuda veendumusele, et arvestades paraliüüsi survega, nende võitlus oleks ainult resultaattideta energiapillamine. Tol ajal ignoreeriti häireid (takistusi) ja tormati edasi võidulootuses. Ei lähtunud kitsarinnalisest omakasuprintsiübist, vaid võideldi kogu eesti rahva hüvanguks je see põhimõte nakatas.

Konstateerinud faktoreid, mis andsid suuna Noor-Eesti puhangule, pöördugem taas olevikku. Kas tänapäeva nooril ei ole ühiseid aateid? Tahaksin öelda — ei! Ma ei süüdistata noori aatevaesuses, nende sügavamais südamesopes on palju kauneid ideid, kuid need sageli on määratud kõdunemisele.

Kuidas suudavad veel püsida õpilasingid? Kas vanade aadete inert

on siiski nii tugev, et jõuab neid veel püsti hoida. Osalt küll — on kujunenud nagu traditsiooniks, et igas keskkoolis-gümnaasiumis peavad olema ringid. Iga õppur peab kuuluma vähemalt ühte ringi, sest muidu on ta tuupur, kes ei võta osa ühiskondlikest algatusist. Ringide tegevus on aga surutud šablooni, ainult püütakse hädavaevalt vee pääl püsida. Nende programmis on tavaliselt huviohtute-dancingute korraldamine; aga kui passiivsed ollakse, sageli ei suudeta neidki funktsioone täita.

Siinjuures lubatagu aga nentida tervitatavat nähet meie õpilasperes: suur protsent noorureist on astunud kaitseliidu ridadesse. Noortele nähtavasti imponeerib eesti sangarlik vabadussõjaaegne kodumaakaitsja ja iga energiline poiss tahab alluda kaitseväelisele distsipliinile ja töötada isamaa hääks. Minu artikkel käsitleb esmajoones tänapäeva noorte kultuuriaktiivsust ja sellel alal ei märka me sugugi seesugust tegevusindu.

Vaba Eesti noortel ei ole millegi eest võidelda?

Meil on kultuur, meie rahvas on võidelnud vabaduse — suveräniteedi; ei ole enam midagi ihaldada, mille poole püüda!

Õeldakse, et omaüritusi paralüüsivad raamid, millesse püütakse suruda isetegevust, aga võib olla on õpilaste omaüritused just seepärast nii mannetud, et puuduvad need raamid. Noorus evib opositsioonivaimu, vajab konfliktki. Konkreetsemalt, energiline noorus vajab takistusi, mida ületada ja kui need puuduvad, ei ole tööindu ja võitlustuhinat. Meenutagem Noor-Eestit — see oli pääjoontes opositsioonipuhang.

Arvamine, et peaksid olema takistused, ei pretendeeri ümberlökkamatusele, kuid väärriks siiski tähelepanu.

Ei ole romantikat — tõsi küll — on, kuid see on võlts romantika — kino, kirjanduse pahn.

Ei ole rahvuslikku idealismi! Taas sooviksin väita, et eesti noored on idealistid.

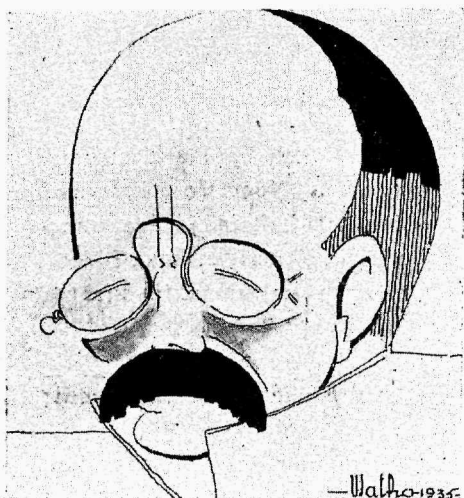
Kui mõni ring korraldab maailmavaatelisti või religioosseid probleeme käsitleva referaatõhtu, siis hoolimata kõigist aatevaesuse etteheiteist, võib nentida, et õpilased tunnevad nende probleemide vastu huvi. Noortes pakitsevad ideed, mõtted, mida võib avaldada referaadile järgnevas poleemikas. Tavaliselt on aga vaidlus pinnapäälne, püütakse hiilata sõnadega ja mõte on seejuures üpris mannetu.

Julgen öelda, et peab süüdistama realistlikku-praktilist kasvatust. Õpin-guis kehtib praegu ainult oskusprintsip, lähtutakse ainult praktilisest elu-nõudest ja resultaat on, et muutume masin-inimesiks.

„Kolmkümmend aastat tagasi me veel ei uskunud, et inimene — et rahvad tahavad saada masinaks... Tänapäeva Euroopa otsib eeskujuga mesilasilt või termiitidelt,“ ütleb A. H. Tammsaare.

Kool peaks praktiliste oskuste kõrval rohkem tähelepanu pöörama ka maailmavaatelistele probleemidele. Kool juhtigu noori surematute idealis-

Eesti vaimukandjaid

G. Suifs

K. E. Sõõt

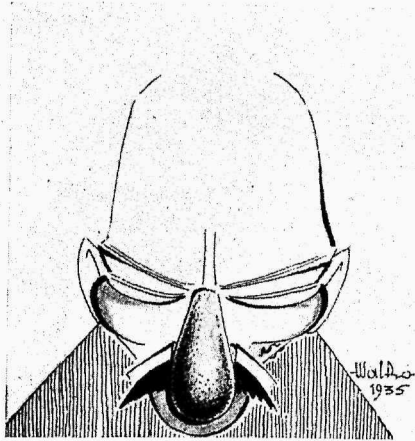
Fr. Tuglas

J. Sütiste

tide-filosoofide vaimuvarade manu. Eesti demokraatia ei vaja roboteid!
Meie väike kodumaa nõuab kvalifitseeritud intelligentsi, meie jõud peab
olema kõrge kultuur!

kõverpeeglis

O. Luts

J. Semper

R. Janno

A. Raag

Ei piisa ainult praktilisist oskusist, vajame suuri ja ühendavaid aateid, peame olema pädevad maailmavaatelisis küsimusis ja vaimuelu saavutisis, et mõista realiteeti ja kriitiliselt suhtuda igasse elufunktsiooni.

Elujõulisim õpilasringidest on kahtlemata spordiring. Kui mõistame, millest sõltub spordiringide elujõulisus, siis võiksime ka leida, mis puudub teistel.

Eesti sport näitab tõusutendentsi. Meie sportlased on saavutanud maailmalt tunnustuse, kuid Eesti ei ole välja pannud veel viimast. Meie teame, et pingutustega võime võita uusi ja uusi triumfipositsioone ja see kindel veendumus tiivustab. Spordist on saanud rahvusküsimus. Siin peitubki jõud, mis nakatab noori sportimisele — võistlus. Nagu püüdsid noor-eestlased jõuda Lääne-Euroopa kultuurinivooni, nii tahame meie maailma üllatada Eesti spordiresuldaatidega. Sport on kujunenud rahvusvaheliseks võidujooksuks, kus iga riik, rahvas unistab võidupärjast — selline võistlusind tiivustab kõiki.

Milline olukord valitseb kultuurielus. Meil ei ole enam ühtegi sihtpunkti, kõik on saavutatud. Võime tukkuda, käed rüpes ja öelda: meil on kultuur, oleme eestlased, aga oleme saanud ka euroopalisiks. Kui domineerib selline vaade, siis on eesti kultuur määratud paratamatule konserveerumisele.

Kuigi viimasel ajal on eesti omakultuur teinud edusamme, kehtib meil ikka Euroopa jumaldamine. Kui Noor-Eesti liikumise euroopa orientatsioon suutis luua positiivset, siis ei sobi meile idealism, mis domineeris 30 ja veel enam aastat tagasi.

Eesti kultuur ei tarvitse kõndida Lääne-Euroopa jälgedel. Kui oleme veendunud, et eesti kultuur on saavutanud lääne-euroopaliku taseme, siis peab ta olema võimeline arenema pigemini iseseisvalt, kui jäljendada teiste eeskujusid.

Kaasvõitlejad, ärge hinnakem endid üle, olles veendunud, et kulutame küllaldaselt energiat Eesti parema tuleviku hääks. Vaba Eesti nõuab meilt viimset energiapiiska!

Meie, igaüks toome parima oma isamaale, et väike Eesti võiks nimetada end suureks Eestiks!

Eesti kultuur peab kõrvale heitma võõrad šabloonid. Eesti peab ennetama Euroopa!

Jooksustiilidest suusatamises

Jooksustiilide ehk -viiside tundmine hõlbustab kiiremat ning jõudu säästvat liikumist, seepärast on nende tundmine ja õppimine vajalik. See maksab nii hariliku kui ka võistlussuusataja kohta. Jooksustiil on omandatud, kui keha üksikud liigutused toimuvad kooskõlastatult, sulavalt, rahulikult.

Kiirele ning jõudusäästvale liuglemisele suuskadel aitab kaasa veel määrimine. Seepärast on määride tarvitamine olulise tähtsusega, eriti liikumisel mägisel maastikul. Iga suusataja teab, millise vaeva ja pingutusega saab mäest üles määrimata suuskadel ja kui kerge on ronida märke mäemäärdega määratud suuskadel. Seepärast tuleb teada hää suusamäärde üldisi omadusi. Isegi nüüdsel ajal tarvitatakse veel lihtsat vaha ja parafiinisegu, mis võimaldab vaid liuglemist, kuid ei hoiu suuska tagasilipsamast. See tagasilipsamine väsitabki kõige rohkem suusatajat. Seepärast peab hää suusamääre, mis kleepub lumme, sisaldama sääraseid lummekleepuvaid aineid. Sellisteks aineteks osutub eeskätt kummi, esmajoones toorkummi, teises järjekorras auto- või jalgratta-sisekummi. Kummi ja veel mitmed teised ained annavad suusamäärdele kleepuvuse. Seepärast hää suusamääre peab näppude vahel katsudes kleepuma, „naksuma“ ja venima kiuliseks. Ostes siis katsutagu, kas määrdel on need omadused. Teissuguse määride ostmine toob asjata kulu ega võimalda mingisugust hüvitust suusatamisel.

Suusamääret saab odavalt ja lihtsalt keeta ka igauks ise. On vaid vaja teada suusamäärde ainete koostist ja keetmisoskust. Kuna kõige selle kirjeldamine siin ruumipuudusel pole võimalik, siis loetagu selle üle varstiilmu- vast A. Kalamehe „Algkooli kehakasvatuse käsiraamatust“.

Kirjeldame nüüd jooksustiile suusatamises. Enim tarvitavamaid stiile on neli. Nendest kombineerib nende stiilide hää käsitleja ise veel uusi juurde. Kuid nende kirjeldamine pole siin enam oluline.

1. M ä g i t a k t on harilik liuglemis- ja liikumisviis. Seda, nagu kõndimistki, oskab iga inimene juba loomu poolest. Kuid seda liikumisviisi saab viimistella harjutamise varal. Liuglemine edesuusal toimugu pikalt ja liuglevalt, samuti tõugatagu liuglemise kestel vastaspoolse kepigä pikalt, viimase võimaluseni; rümp (kere) on ettekallutatud asendis. Liikumine toimugu rahulikult ja sulavalt. Seda jooksustiili tarvitatakse harilikul suusatamisel, liikumisel vastutuult ja tõusul märke. Viimasel juhul ei saa endastmõistetavalt olla vastumäge liuglemist, vaid märke tipitagu lühikeste sammudega.

2. K o l m i k t a k t koosneb kolmest osast: a) liuglemine vasakul jalal, b) liuglemine paremal jalal ja c) tõuge mõlema kepigä korraga liuglemiseks mõlemal jalal. Mõistagi toimuvad liigutused kooskõlastatult ja sulavalt, rütmiliselt. Seda jooksustiili tarvitatakse lausmaal pärituult lühikest aega ja laskumisel väikeselt nõlvakult.

3. T a s a t a k t joostakse kahel taktil. Tõuganud ära ühe suusaga, viiakse see kohe teise juurde ja samaaegselt antakse liuglemiseks mõlemal jalal keppidega hoogu. Äratõuge ühe suusaga loetakse üheks, liuglemine mõlemal koos keppide tõukega teiseks taktiks. Äratõuked toimuvad vahedumisi kummagi jalaga. Seda jooksustiili tarvitatakse lausmaal pärituult lühikest aega ja laskumisel väikeselt nõlvakult.

4. V a h e l d u s t a k t joostakse kahel taktil, s. t. jalad liiguvad kahes

taktis. Kepid teevad aga vaheldumisi väljastpoolt kaared, et tõukeks asetuda ette. Kui parem kepp teeb kaarliigutuse kõrvalt-ette, siis toimub selle aja kestel suuskade liuglemisi kolm korda, s. o. liugleb vasak, siis parem ja jälle vasak suusk, kuna viimase (s. o. vasaku) suusa liuglemise ajaks jõuab parem kepp kaarliigutusega uue tõuke andmiseks kõrvalt ette. Järgnevalt algab sama protseduur teisipidi: vasaku kepi kaarliigutuse ajal liugleb alul parem, siis vasak ja jälle parem suusk, kuna viimase (s. o. parema) suusa liuglemise ajaks jõuab vasak kepp kaarliigutusega uue tõuke andmiseks kõrvalt ette. Nii toimitakse siis neid liigutusi vaheldumisi. See takt on küllalt raske õppida, kuid ta on üks sobivamaid ja kergemaid stiile lausmaal ja laskumisel õige väikeselt nõlvakult.

Käesolevat stiili võib veel sõita ka nii, et ühe kepi kaarliigutuse kestel võivad suusad libiseda viis korda. Siinjuures peavad siis jalad töötama kiiremaid. Kuid enne peab hästi selge olema kolmeliigutuseline jooksuviis.

Soovin ühtlasi koolinoortele hääd talvspordi lõbu ja jooksustiilide õppimist.

Tartus, 9. II. 36.

A. KALAMEES

Tartu Ülikooli spordiõpetaja

RITSIKAS

Kolmekuningapäeval

Seesinane kolmekuningapäev on käes. Ega kedagi: homme kõmbi kooli. Papa ütleb küll vahel, et kui kool mulle nii hirmus vastumeelt on, siis jätku ma ta maha. Suvel võivat ma siis karjas käia ja kõik. Aga mitte ei taha karjas käia. Oi taevake, kell seitse üles tõusta on juba suurim piin, mis siis veel kella viiest rääkida! Kõige hullem oleks aga see, et Ants siis veel uhkemaks läheks, kui ta juba niikuinii on. Ta räägib juba nüüdki iga päev, kuidas ta ülikoolis tarkust tuhnik ja etendab üleüldse üht kõrgema haridusega härrat. Ega's minagi või jääda perekonna häbiplekiks oma algkooli-haridusega. Ja ega siis jää muud üle: muudkui jaluta kaks korda päevas koolitee maha ja unista viis päeva laupäevast, sellest kõige paremast nädalapäevast, sest siis võid puhtast südamest rõõmutseada, et järgmisel päeval võid magada kuipalju tahes ja ei pea minema kooli.

Aga see viimane priius peab leidma kasutamist, seda olen otsustanud. Kuid siis tuleb pomm: kui olen just kõige mõnusamas haigutamishoos ja rõõmutsen selle üle, et maailma on loodud pehmed padjad ja tekid, kriiskab

Lea oma koleda peenikese häälega üle ukse mulle, ma pidavat silmapilk üles tõusma ja temaga kinno minema. Mamma olevat käskinud. Ptüi, ega's ma mõni kasvatajanna ole, et igasugu sipsikad käe otsa võtan ja kinno talutan! Näitan Leale keelt ja töotan mitte sammugi astuda tema kõrval. Tema on aga metsikus meeolus ja pistab kõva häälega kisama, mina soovivat minna keelte iludusvõistlusele. Nüüd on mu vaikne rahu muidugi läinud ja on tõesti targem üles tõusta. Torkan kotad jalgade otsa, istun voodi äärele ja hakkam kõigest jõust jalgu kõlgutama. Varsti lendabki üks kott jalast ära, aga — oh häda ja rist! — mitte Leale näkku, vaid vastu kaktusepotti. See lendab muidugi suure kolinaga põrandale, kaktus murdub ja kõigele lisaks pean sel kallil pühapäeva hommikul ära kuulama ühe hirmsa epistli, mis tuleb mamma poolt. Selle tagatipus seisab aga suurepärase lause: aga kinno ma sinusugust märatsejat küll lasta ei või, kes teab millega sa sääli hakkama saad. Lootusesädemeke hüppab mu südamesse, aga peab peagi säält põgenema, sest Lea hakkab peaaegu pirisema ja mammal on hää süda.

Niisiis lähen Leaga kinno lasteetendusele. Tänaval teen näo, nagu poleks mul Leaga mingit pistmist, vahin ringi ja vilistan. Nurgal tormab meile vastu tädi Liina ja nüüd siis kuulen juba teise epistli: ma olevat lootusetult hullumeelne, kuna vilistan tänaval. Selle lõpuni kuulamisest ma aga loobun, sest kisan tädile: „Mamma on küll kodus ja kõik aeg ootab sind!“ ja pistan plehku. Lea aga pole mu tempoga nõus, tema tahab jalutada aeglaselt ja väarikalt ning nautida looduse ilu, mida minu arust küll olemaski pole. Mõtlen: „Olgu sul ka üks hää päev“ ja liigun siis edasi teo kiirusega; võtan vahepeäl isegi Leal käest kinni ja jutustan, kuidas onu Karla oli priimus oma koolipõlves ja kuidas ta oma koolivendadega pidas nuiasõda. Lea on üpris vaimustatud ja „tsuskab“ oma vaimustuse väljenduseks teeäärses kioskis. Täna töötab siiski olla õnnelik päev, sest Lea ei saagi biskviidirulli, vaid koguni šokolaaditahvli, mis tagantpoolt lugedes suuruselt kolmas.

Lõppeks ja hilinemisega jõuame kinno ning vahime, kuidas Dick ja Doff teisi kolgivad, ise kolkida saavad ja end nõgiseks määrivad. Lea kas või hõiskab rõõmu pärast, kuid mina olen niisugusest „lapsikust naljast üle kasvanud“. Seda ütles nimelt tädi Liina, siis kui Lea ja Ants võlusid papat Micki-hiirt vaatama ja mina tahtsin minna parem vaatama jäähokivõistlust. Esinen siis ka suursuguselt ja ütlen Leale nii, et ka lähem naabrus kuuleks: „Küll on aga pläma. Ma ei saa aru, kuidas mõni tüüp võib olla sisse võetud sihukesest neegrinaljast!“ Lea kohkub koledal kombel; esiteks mu väljendusviisi pärast ja teiseks on tal raasuke häbi olla minusuguse asjatundmatu isiku kaaslasena. Mu ilus kõne ei too aga kuigi meeldivaid tagajärgi, vaid vastupidi: üks poisijõmpsikas mu selja taga ütleb mulle: „Rumal plika, pea suu ja mine nukkudega mängima.“ See vihastab mu põhjalikult ja ma tahan peaaegu poisijõmpsikale anda vastu kõrvu või ta vähemalt korralikult läbi sõimata, kuid siis tuleb meelde mamma hommikune kõne, ja ma otsus-

tan, et iga rumalat ei pea mitte tähele panema, mis on jälle tädi Liinalt kuulud tarkus.

Pikapääle lõpeb film ja me võime õnnelikult alata koduteed. Kodutee lõpp pole küll enam nii õnnelik kui algus, sest lähen Leaga tülli sellepärast, et tema on Dickist ja Doffist vaimustatud ja ei taha kuidagi tunnustada jalgpalli, mis tema arust on metsik mäng. Mõni ime, et ta seda ütleb, ta pole ju veel ühelgi võistlusel käinud! Aga kõigele vaatamata jõuame koju nii, et kumbki pole teise poolt katki kratsitud ja juuksed on ka kõik pääs alles. Jumal tänatud, lõuna ootab meid. Õelgu tädi Liina kuipalju tahes vastu pidist, mina ütlen ikka, et elan selleks, et süüa, sest söök on ikka kole hää asi, selle vastu ei saa keegi vaielda.

RAOUL PAABO (J. Vestholmi keskkooli I kl.)

Orav Miki

Oli soe juulikuu päev. Läksin kaevu juurde, et juua. Mis see on? Üks väike loomake jooksis minu jalga mööda üles. See oli orav. Pisike ja ilus oli ta. Ma viisin ta tuppa ja panin puuri.

Orava ema oli vahest väikese hooletusse jätnud ja see oli siis pesast välja kukkunud, mis asetses maja ees puu otsas.

Järgmisel pühapäeval, kui isa tuli maale, imestas teda väga see, kuidas me orava kinni saime. Kui olin talle selle jutustanud, siis hakkasime oravat ristima. Panin talle kolm tilka vett pähe ja ristisin ta teiste nõusolekul Mikiks.

Söötsin Mikit piimaga. Tõin talle ka käbi ette, aga sellest ta ei teinud väljagi.

Teisel pühapäeval tõi isa hiina pähkleid. Neid söi Miki hää meelega. Tore oli vaadata, kuidas ta pähklikoore katki hammustas ja sisust tühjendas.

Ühel päeval tõin Miki õue. Rõõmsasti lipsas ta mu käte vahelt ja ronis kohe üht puud mööda üles. Mul oli juba hirm, et ta minema läheb ja enam tagasi ei tulegi. Aga minu imestuseks ta tuli varsti tagasi.

Teistel päevadel lasksin tal vabalt ringi joosta, sest teadsin, et ta jälle tagasi tuleb. Nii möödus mõni aeg.

Miki ase oli pööningul, kus ta ööseti magas. Kord läks ta jälle metsa. Aga nüüd ta oli säääl paar päeva. Ma mõtlesin, et ta enam tagasi ei tulegi. Isa ütles: „Küll ta tuleb jälle tagasi, on ta seni tulnud, tuleb nüüd ka. Oota aga!“ Ja tõesti ühel hommikul leidsime ta pööningul magamas. Millal ta sinna tuli, seda me küll ei teadnud.

Nii möödus suvi. Me pidime linna sõitma. Viisime siis Miki metsa ja laskime ta lahti. Kurv oli küll armsast loomast lahkuda, kuid linna teda ka ei tahtnud kaasa viia, sest kartsimine, et ehk sureb säääl ära.

LOODUSSÕPRADE-NURK

Toimetus: Leida Sekker ja Olev Kask.

Toimetuse aadress: Pedagoogiline Muuseum, Väike Pärnu 19-a, Tallinn.

Toimetuselt

Alates käesoleva „Tuleviku Radade“ numbriga hakkab selles ajakirjas ilmuma järjekindlalt loodusteaduslikke kirjutusi, mis koondatakse loodussõprade-nurga alla. Käesolevas ajakirjas on mitmeidki erialalisi küsimusi, mis huvitavad tänapäeva õppurit. Ka käesolevasse nurka koondatud kirjutused peaksid pakkuma huvi kõigile loodustarmastavaile noortele. Nurga toimetus kavatses sisustada seda nurka nende kirjutustega, mis on õppurite endaalgatusliku töö vili.

Sageli paistab mõni teaduslik probleem vähikule väga raskena ja arusaamatuna, kuid vastava teadusharuga lähemalt tutvudes võime tungida kaunis sügavale probleemide saladusisse. Loodusteadus on just selle poolest eriti huvitav, et ta ümbritseb meid alati ja oleme tahtmatult sunnitud tutvuma loodusnähetega. Loodusteadus käsitleb paljusid huvitavaid küsimusi, mida õppuril pole võimalik jälgida aja- ja huvipuudusel. Kui on aga võimalik tutvuda loodusteadustega populaarteaduslike kirjutiste kaudu, siis tekib lugejal huvi asja vastu ja ta võib rikastada oma teadmisi paljude pisiasjadega, mis evivad suurt tähtsust isiku intelligentsi arendamisel.

Loodussõprade-nurk tahabki avaldada populaarteaduslikke kirjutisi zooloogiast, anatoomiast, tervishoiust, botaanikast, keemiast, füüsikast, astro-noomiast, geoloogiast, geograafiast jne. Ta tahab laiendada õppuri silmaringi ja teadmistevara, olla sidemepidajaks loodussõprade vahel. Ta tahab ka organiseerida õppurite koondumist loodussõprade ringesse, nagu seda näeme Tallinnas, kus tegutseb Tallinna Keskkoolide Loodussõprade Ühing juba mõnd aastat üha elavneva tegevusega ja kasvava liikmetearvuga.

Õppurid, saatke kaastööd loodussõprade-nurka! Kirjutage kõigest, mis huvitab teid ja teisi! Saatke kaastööd võimalikult arusaadavas ja elavas keeles. Kirjutage loetust, kuuldust, nähtust ja õpitust kui ka matkamälestusist, loodusvaatlusist ja iseseisvaist töist ükskõik missugusel loodusteaduse alal!

O. K.

Geniaalseid avastusi

1. Mandrite tekkimine

Kindlasti oleme lapsena kõik seadnud kokku pilte, mis vineerile või papile kleebitult olid katki saetud, ja rõõmu tundnud, kui seades vastamisi sobivad tükid nähtavale ilmus hobune varsaga või punamütsikese pilt. See laste mäng muutub tõsiseks tegevuseks, kui meil on vaja kokku seada mõni katkirebitud kiri või dokument. (Kui te jäädavalt tahate hävitada mõnda salajast teadet, siis ärge rebige teda tükkideks, vaid põletage ära, muidu mõni mõistatuste armastaja võib avastada temas peituvad saladused.)

Just sarnasel teel 25 aasta eest püüdis geofüüsik Wegener avastada üht meie emakese maa saladust, kes küll püüab seda hästi varjata.

Vaadeldes globusel kujutatud mandreid, nägi Wegener neis terviku katkirebitud tükke ja püüdis nad kokku seada. Selgus, et Aafrika piirjoon ühtub üllatavalt hästi Lõuna-Ameerika piirjoonega. Sääli, kus asub Aafrika läänekalda suur poolsaar, on Ameerikas Mehhiko laht, Lõuna-Ameerika suur väljaulatus Brasiilia kohal mahub sobivalt Aafrikas Gvinealahte. Koguni mõlema mandri rannajoon lõunas pöörduvad itta, nii et see peaaegu ühtub.

Täielikku sobimust siiski pole ja selle seletuseks tõi Wegener merede olemasolu võimaluse tema ürgmandris, mida rebenemisjoon võis läbida, nii et nende uuesti kokkuseadmisel võisid tekkida lüngad. Pääle selle rebenemisel võisid tekkida mandri tükid, mis osaliselt püsivad saartena Atlandi ookeanis, osalt aga on uppunud tema sügavusis.

Jah, aga kuidas on lugu põhja-poolkeraga? Kas Euroopa rannajoon samuti sobib Põhja-Ameerikaga, kui Aafrika oma Lõuna-Ameerikaga?

Siin isegi suured Wegeneri teooria austajad on sunnitud tunnustama, et puudub liig palju tükke selles purustatud dokumendis, koguni siis, kui mandritele vahele lülida Gröönimaa, Islandi ja Briti saared.

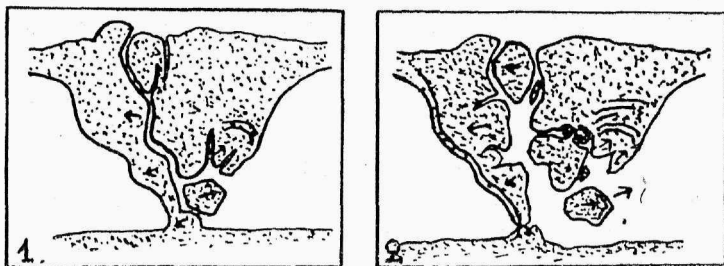
Wegener, otsides tõestusi oma vaadetele, hakkas uurima lahtirebenenud mandrite geoloogiat ja leidis haruldase sarnasuse uue ja vana maailma geoloogilises ehituses. Kapimaa mäestik on väga lähedane mägedele Buenos Aires'i juures ja põhja-poolkeral on sarnasus samasugune. Nii siis dokumendi mõlemate tükkide materjal on ühesugune, puuduvad tükid on järelikult kaduma läinud.

Wegener järeldab, et oli aeg, kus maakeral oli ainus manner, ta nimetab seda „pangeaks“ (greekakeelest, täh. „kogu maa“). Kõik ülejäänud ruum oli Suure ookeani all, mis uhtus seda ühtlast mannert igast küljest. Ookeani põhi oli kõvem, raskem ja tihedam kui tõusev manner. Sellest sopistus välja ja kerkis mandrina üles maa kergem osa, mis päälegi polnud veel täiesti tardunud. Jahtudes pangea lõhkes põhja-lõuna sihis; lõhe läbistas kõverjooneliselt vähima vastupidavusega alasid — sisemeresid ja madalmikke.

Aegade jooksul tsentrifugaaltungi mõjul nihkusid mõlemad pangea osad eemale teineteisest. Tekkinud prakku tungis ookean sisse, uputades ja uhtudes üle mandri servade madalamad osad. Nii tekkis Wegeneri arvates Atlandi ookean ja nii pidi maetama igaviku kestnud muinasjutt uppunud mandrist — Atlantiseist.

Uus uppunud läänemanner, praegused mõlemad Ameerikad, nihkus kiirelt läände ja sitke massi hõõrdumisel vastu kõva ookeani põhja tekkisid eemalduval Ameerika mandri serval mäed — praegused Kordilljeerid ja Andid. Need kurrulised mäed on tekkinud nii, nagu sitke taina nihkumisel mööda tugevat aluslauda tekivad taina äärtel kurrud.

Vastupidisele, s. o. Ameerika idakaldale pidid jääma kuivamaa rebenenud tükid — nii tekkisid Inglismaa, Iiri, Gröönimaa, Island ja kõik saared ja saarestikud Atlandi ookeanis.

Otsides ikka uusi ja uusi tõendusi oma mandriteniikumise teooriale, Wegener püüdis leida andmeid kaasaegsest mandrite niikumisest. Selleks külastas ta korduvalt Gröönimaad, kus ta ühel õnnetul retkel 1930 surma sai. Tema tööd on vahepääl jätkatud ja leitud geograafiliste pikkuste vahet ja teatud kohtade täheagade vahet aastate jooksul mõõtes, et see muutub. Nimelt nihkub Gröönimaa Euroopast eemale aasta jooksul 9—32 meetrit.

Wegeneri mandrite niikumise teooria kasuks räägivad ka zooloogilised ja botaanilised tähelepanekud. Nii on leitud mõned magevee kalade sugukonnad esinemas ainult Lõuna-Ameerika, Lõuna-Aafrika ja Austraalia magevetest. Samade magevee kalade esinemist ainult neil kolmel mandril, mis praegu teineteisest nii kaugel seisavad, oleks teisiti seletada väga raske.

Kas võime pidada Wegeneri avastust lõplikult õigeks?

Praegu pole selleks veel täiesti põhjendatud alust. Oma lihtsusega ja selgusega ta on aga väga imponeeriv. Mõte igatahes on nii huvitav ja originaalne, et ta kallal maksab töötada. Edaspidine tungimine põhjustesse, mis tekitasid praeguse maa kujud, avab inimkonnale saladuse, mille avastamiseks töötavad suurimad ajud, toimetatakse arvurikkaid geoloogilisi, okeanograafilisi, geofüüsilisi ja teisi avastusi.

A. MILLER

Sotsiaalseid elemente putukate elust

„T. R.-de“ 2. numbris käsitles autor ühiskondlikku elu selgrooliste juures. Käesolevas kirjutises jälgitakse sotsiaalset elu putukate juures. Toimetus.

Kõige täiuslikumalt organiseeritud ühiskondi leiame putukate riigist. Mesilased, sipelgad, termiidid on niisugused sotsiaalsed putukad.

Kõik need instinktid, mis üksikputukaid juhivad pesaehitamise, toidukogumise, sigimise ja lennu ajal, esinevad ka ühiskondlike putukate juures. Nad on isegi kõige tähtsamaks eelduseks ühiskonna moodustamise juures.

Kuidas üks putukate ühiskond tekib, seda näeme selgesti m a a m e s i l a s t e e. k u m a l a s t e juures. Ületalve elab ainult sugutatud emakumalane. Kevadel ehitab ta pesa, s. o. ainult ühe lihtsa toobikese (nagu mesilaste kärjetoobid), kannab sinna õietolmu ja mett ja sellele meekämbule munebki lõpuks 3—24 muna. Vastsetele on aga seda toitu vähe, ka ruumi on vähe ja nii hukub siis üks osa vastseid, kuna teine osa neist puudulikult areneb: nad jäävad väikesiks, sigimisvõimetuiks. Kuid oma soo säilitusinstinkt on küll alles jäänud — neist on saanud töölisi e. d. Nii hakkavad nad nüüd tööle, ehitavad uusi ruumikamaid toobikese, koguvad mett, toidavad emakumalast, kes nüüd edaspidi enam midagi muud ei tee kui muneb. Ja uute vastsete eest hoolitseb ka see esimene põlv väikesi kumalasi, nn. töölisi. Teise põlve vastsetel on selle tõttu palju paremad elutingimused ja kõik kehaosad arenevad neil täiuslikkuseni välja.

Nüüd on siis kumalase pesast tulnud isa-, emakumalasi ja töölisi. Pääle sugutuslendu jäävad emakumalased talikorterisse suikuma, kuna kõik teised selle ühiskonna liikmed sügistormide käes hukuvad.

Nii on selles lihtsaimas putukate ühiskonnas olude sunnil tekkinud mitmet liiki indiviidide ja tööjaotus üksikindiviidide vahel täielikult läbi viidud.

Mesilaste peres on aga sotsiaalsed vahekorrad veelgi peenemalt välja arendatud. Emamesilane erineb oma kehaehituselt, erineb oma eluviisilt juba niivõrd, et ta ilma tööliste abita üldse enam eksisteeruda ei saa nagu emakumalane. Emamesilane on terve taru pere ema, kus mõnikord kuni 75 000 töölist ja mõnisada isast e. leske. Ta hoolitseb 4—5 aastat järeltuleva soo eest ja lahkub selle aja sees ainult kord oma kodust.

Mesilaste peres leiame niivõrd spetsialiseerunud instinkte, et üksikindiviidide elu pole üldse võimalik ilma kaaslasteta. Emamesilane ei saa süüagi ilma tööliste abita. See ühiskond on nagu monarhia, kus ainult 1 emamesilane pikemat aega valitseb. See on selle juures veel konservatiivne monarhia, sest kõigest vanast hoitakse kramplikult kinni. Kärgi ehitatakse alati vana kava järele, kõik elu läheb vana skeemi järele — mesilased ei suuda kohaneda vastavalt muutunud elutingimustele, sel juhul nad pigemini hukuvad.

GUSTAV SAAR

Muusikaratas

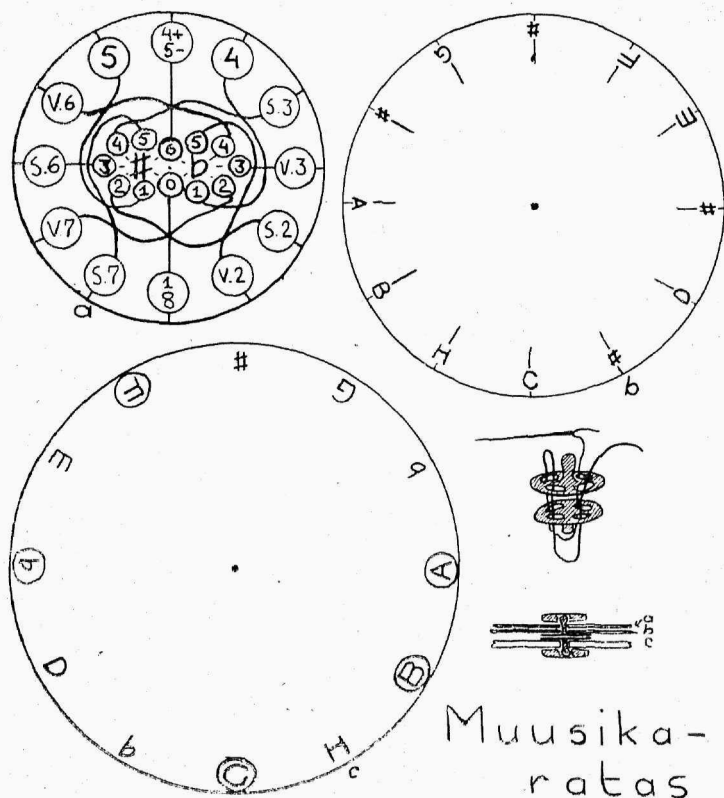
Joonestame vanale õhukesele kaustikukaanele rattad a (läbimõõt 9 cm) ja b (läbimõõt 11 cm) ning lõikame nad siis välja; ketta c teeme papist. Nüüd võtame kaks vajutusnööpi ja õmbleme neil seljad vastamisi kokku. See tehtud, asetame ketta a b pääle, need siis vajutusnööbile ja vajutame nööbi kinni; ketta c asetame eelmisele külgeõmmeldud vajutusnööbile ja vajutame ka selle nööbi kinni. Ainult jälgida tuleb, et kirjaga pooled oleksid ühes sihis. Ja siis...?

Siis on meil valmis muusika-ratas. Silmitseme seda nüüd lähemalt. Algame kettast a. Hakanud alt kella osutitele vastupidises suunas välimist ringi vaatama, märkame säääl intervallide nimetusi: priim (1), väike sekund (V. 2), suur sekund (S. 2), väike terts (V. 3), suur terts (S. 3), puhas kvart (4), vähendatud kvint ja suurendatud kvart (5—, 4+) jne. Olgu vaja leida suurele sekundile pöördintervall. Otsime ta nüüd rattalt üles ja leiame sellele vertikaal- (1, 8—4+, 5—) joone suhtes sümmeetrilise ringi. Vastus: väike sept. Väikese seksti pöördintervall on analoogiliselt talitades suur terts jne. Nüüd on meil vaja võtta si-st (H) väike sept üles. Asetame priimi (1) kettal a kohakuti H-ga kettal b ja vaatame nüüd, mis on kettal b V. 7 kohal. Saame vastuseks A (la). Olgu nüüd vaja teada, mis intervall on re-fa (D—F). Asetame 1-e D kohale ja näeme, et F kohal on V. 3— väike terts.

„Nii on lihtne, aga kuidas võtta intervalli fa-re, või näiteks jälle mi-st kvint alla?“ küsib asjast huvitatut. Aga ega ratas veel nii ruttu alla ei anna. Intervalli F—D võtame järgmiselt: asetame priimi F-ile ja vaatame, mis on D kohal, ja säääl seisab eelmise näite (D—F) pöördintervall suur sekst. Mi-st kvint alla võetakse järgmiselt: 5 (kvint) seatakse E (mi) kohale ja vaadatakse, kus 1 asub. Asub A-l, vastus la.

„On ju selge, aga mis numbrid on säääl keskpaiga juures hunnikus?“ on järgmine küsimus. Silmitseme seda keskpaika siis lähemalt. Keskpaigast vasakul on rist (diess) ja selle ümber numbrid 0—6; vasakul pool on seesama lugu „bee“ (bemölli) ümber. Iga numbri juurest algab üks joon, mida jälgides jõuame ketta (a) servale välja. Mis duur on kolme ristiga? Selle lahen-

damiseks asetame O-st tuleva joone (läbib 1,8) C-le (C-duur on märkideta, s. o. O märgiga) ja jälgime joont, mis algab ristidesõõri kolme juurest ja vaatame, kuhu ta viib. Jõuame A-le, ja vastus siis A-duur. Kahe bemolliga duur oleks B-duur. Aga 5-e bemolliga? Siin läheb joon C ja D vahele ja tekib küsimus: kas Cis või Des. Arusaadavalt valime Des, sest kui võtmes on bemollid, ei saa cis, dis, eis jne. duurid enam olla.

Nüüd on tekkinud uus küsimus: „Mis mollis on „Hakkame mehed minema“, võtmes 2 risti?“ Asetame nüüd O-joone A kohale, kuna see on märkideta moll. 2 risti juhivad meid H juurde — vastus: H-moll. Kuid mis märgid on G-mollil? O-joone ikka A pääle jättes, hakkame jälgima joont, mis G juurde välja tuleb. See joon tuleb 2 bemolli juurest ja vastus ongi käes. Aga mis märgid on G-duuris? Asetame O-joone C-le ja talitame samuti; täh. jälgime vastavat joont, saame 1 risti.

Nüüd valime endale ühe raskema ülesande. Olgu meil võtmes 4 bemolli ja me tahame ses helistikus leiduva G transponeerida kahe ristiga helistikku. Selleks asetame 4 bemollist väljuva joone G kohale ja vaatame, mis on 2 ristist väljuva joone kohal. Sääal on nimelt Cis. Asetades 4 bemollist väljuva

joone F-ile, juhatavad 2 risti meid H-le; nii võib iga helistiku nooti transponeerida teise helistikku.

„Kuid mis jaoks on meil kolmas ketas (c)?“ on õigustatud küsimus. Vaadeldes seda, näeme, et ka sinna on märgitud heliredel, aga vastupidises järjekorras kui kettal b. Orkestriharjutusel mängivad viiulid in C F duuri, mida mängivad teised pillid? Asetame F kettal c C kohale kettal b ja et teada saada, mis duuri mängib nüüd näiteks truba in B, vaatame, mis vastab b-kettal c-kettal asuvale B-le. Saame G-duuri. Aga klarnet in A? Mängib Fes-duuri (kuue bemolliga). Edasi jälgides leiame, et metsasarv in F mängib C-duuri, alt in Es D-duuri jne. Aga kui in B mängib H-d, mida mängib in E, et eelmisega unisoonis oleks? Asetades B H kohale, leiame E kohalt F-i. Viimse näitena jälgime veel, mida peavad teised pillid mängima, et viiulid in C saaksid oma pille häälestada, s. o. mis noot on kammertoon A mõnes teises häälestuses. Asetame siis A C kohale ja loeme aga, et näiteks in G mängib D ja in F E.

Kokkuvõtteks võib öelda, et see ratas lihtsustab tunduvalt muusika teooria õppimist — kui ei tea, siis pööra aga ratast. Ja nagu vanasti igauks igatses jalgratast, igatsetakse nüüd seda „laulu-, lusti- ja rõõmuratast“.

KEELENURK

Toimetaja mag. Joh. Aavik

„Tuleviku Radade“ keelenurk, mis käesoleva numbriga algab oma ilmumist, vajaks õigupoolest oma avasõna. Selle avasõna asemel ja asendajaina lubatagu alljärgnevas esitada mõned aforismid eesti keele kohta.

*

Nüüdsel ajal on ühekülgne ja puudulik see noore kultuurraha rahvuslik ideoloogia ja rahvuslus, mis täie arusaamisega ja kogu ulatuses ei taju keele tähtsust kogu nüüdisaegses rahvusluses ja rahvuslikus kultuuris, ja eriti esmajärgulist vajadust arendada see keel rikkaks, peeneks ja väljakujunenud kultuurkeeleks. Sest ilma rahvusliku keeleta ühtki rahvust; ilma kultuurkeeleta ühtki rahvuslikku kultuuri.

See arusaamine ei ole meie kõige rahvuslikumais ringkonniski kahjuks veel mitte läbi löönud, rääkimata rahvasajale ükskõiksemaist ja sellele kaugemal seisvaist.

*

Kui keegi Eestis võib täita seda suurt lünka meie rahvusideoloogias ja meie rahvusluses, siis on see ainult eesti haritud noorsugu, kel niisugustele ideelistele küsimustele on kindlasti rohkem huvi, vastuvõtlikkust ja nooruslikku värskust kui täiskasvanuil ja vanemil inimesil, kelledele ametitegevus

ja igapäevased elamused või osalt ka sissejuurdunud vaated ei anna küllalt mahti läbi mõtelda ja omaks võtta uusi ideid ja uusi seisukohti.

*

Tunnistagem endile see tõik ja olgem sellest ilma valehäbita teadlikud: meie haritlaskond ja samuti meie õppiv noorsugu ei oska korralikult eesti keelt, vaid teeb selles veel küllalt vigu. Kuid tõsiselt rahvuslasi ei tekita see mingit alaväärsusetunnet, vaid see peab neid täitma teatava trotsi ja julgusega, nõrdimuse ja ettevõtlikkusega, mis viib selle puuduse parandamisele.

*

Ei või meil juttugi olla tõeliselt väärtusliku ilukirjanduse tekkimisest, nii kaua kui meie inimesed, ja isegi kirjanikud veel ei oska lihtsaid eesti sõnu õieti deklioneerida ja konjungeerida.

*

Niipalju sissejuhatuseks. Nüüd lõppeks väike alustus keelest enesest. Esitan siin 10 keeleviga, millest on raske vabaneda, sest et need nii tugevasti on juurdunud meie keele harjumustesse. Need on:

1. *kodu minema* — p. o.: *koju minema*.
2. *vast on nii parem* — p. o.: *vahest on nii parem*.
3. Ta võttis selle *omale* — p. o.: ta võttis selle *endale* ehk *enesele*.
4. Kas teile meeldib *sarnane* muster — p. o.: Kas teile meeldib *niisugune* muster?
5. *Eila* — *eilane* —; p. o.: *eile, eilne*.
6. see on *võimata* —; p. o.: see on *võimatu*.
7. Eile sai ahju *köetud* —; p. o.: eile *köeti* ahju.
8. Ma *paluks* —; p. o.: ma *paluksin*.
9. See on juba *vähe* parem —; p. o.: see on ju *natuke* parem.
10. See on *pea* poole suurem ; p. o.: see on *peaaegu* (ehk *peagu*) poole suurem.

Joh. Aavik

Inimesed ei oska nähtavasti ei oma jõukust ega oma jõudu õieti hinnata; esimesest on neil liiga kõrge, viimasest madal arvamine. Eneseusaldus ja enesesalgamine õpetavad inimesile oma enese kaevust jooma, oma leivas magusust leidma, enese elatamiseks ausalt õppima ja töötama ning nende hoole alla usaldatud varandustega õiglaselt ümber käima.

Bacon

*

Peab minema otse sihile, kaldumata pahemale või paremale — tee palmide ja oaside juurde läheb läbi kõrve.

Sven Hedin

Toimetaja A. Mägi

R. KERES

Üleriiklikud koolinoorsoo olümpiamängud lähema tuleviku ülesandeks!

Uut hoogu ja vaimustust noorsooliikumisse!

Sageli kerkivad vaimusilma ette endised ajad, kus sportlik liikumine seisis koolinoorsoo seas aukohal ja millele andsid vanemad tegelased ja õpetajad täit tunnustust. Tuletame meelde ainult mõnda noortepüha, päevi, mida võime nimetada täie õigustusega üleriiklikuks noorte paraadiks. Tol ajal polnud kavas mitte ainult sportlikud võistlused, vaid ka muud noorte eneseavaldused, vabaõhu etendused jne. Need noorte eneste poolt algatatud ja korraldatud ettevõtted ergutasid noori aktiivsemale tegevusele, hoogsamale tööle, kasvatades seega algatusvõimelisi ja vastutusrikkaid kodanikke. Mäletan selgelt, et juba tookord püsis tõsine konkurents kahe suurema keskuse Tartu ja Tallinna vahel. Mõlemal olid oma lemmikud ja „ankrumehed“, kelle õlul lasus raskem koorem, raskem ülesanne. Kaks kangemat kuju oli tartlane E. Neumann ja tallinlane V. Ever, nende vahel käis kibe võistlus esikoha pärast, kuid pärast võistlust ei saanud keegi ette heita, nagu oleks nende vahel tekkinud vihavaen. Unustamatud momendid on säilinud noist ajast, kui üle riigi kokkutulnud koolinoorte sportlaspere sammus pikas reas läbi tänavate, hoides iga üksuse ees vastavat nimetust Tartu, Tallinn, Narva, Pärnu, Võru, Rakvere jne., jne. Suur massiline osavõtt võistlusest näitas püüdu ja taht esinemiseks teiste üksuste peres, vaatamata sellele, kas on loota üldse kohta või mitte. Pääle säärase üleriiklikkude kokkutulekute keelu tõttu tekkis sportlik vaibumine koolinoortes, peeti veel üksikuid linnade võistlusi ja lõpuks kadusid ka need ning järele jäi tühjus, mida hakati vähehaaval uuesti täitma. Kulus aastaid, tuli läbi teha mitmesuguseid ästmeid edasiliikumises ja paigalseismises, Tartu noored pidid isegi tükike aega püsima võistluskeelu all, millest pikapäale hakatakse üle jõudma. Siin on tänuväärseid samme astunud Võimlemisõpetajate Selts ja nagu viimasel ajal võis lehest lugeda, peetakse isegi eeloleval suvel Tallinnas üleriiklik koolinoorsoo võimlemis- ja spordipäev. Kahjatsust võib tunda ainult sellest, et noorte eneste soove ja algatusi ei hinnata, nende eneste poolt kavatsatud

võistlusi ja kokkutulekuid ei lubata, kuid õpetajate kavatsusi aina tervitatakse.

Olgu kuidas on ja tulgu mis tuleb, kuid kindel on, et kihinat ja kihinat kuuldu noorte töö korraldamisel. Võib olla polegi enam kaugel ajad, kui noorte üleriiklikud kokkutulekud tõstetakse uuesti au sisse, tuhandeid noori rakendatakse üldise ettevõtte kasuks ja vaibunud noorte vaimustus äratakse uuesti ellu. See peaks saama kõigi noorte ja vanade ühiseks hüüdlauseks ja kindlaks püüdeks. Vähemalt iga kahe aasta järele võimaldatagu kogu Eesti koolinoorsoo kogumine ühiseks suuresinemiseks noortepüha kujul, kus oleks kavas võimlemine (massiline) ja sportlik olümpiaad. See ei arenda ainult kehalisi võimeid, ei tõsta sportlikku taset ega valmistada järeltulijaid spordlastele, vaid kasvatab kõige suuremal määral rahvustunnet, seda, mille puudumise kohta viimasel ajal paljude ja paljude poolt etteheiteid tehakse. Kui sageli kerkib esile küsimus, kust saame hoogu ja vaimustust oma tegevusele, kes ja kus süvendatakse rahvustunnet, ühistunnet, kui selleks ei leidu ühiseid kokkutulekuid. Kas peame kõik elulise omandama kooliseinte vahelt või võime ka kaugemale praktilise elu juurde minna? Kõik see otsib vastust ja vastust kõige lähemas tulevikus.

Kui suurt huvi asja vastu tuntakse, näitab juba see, et paljas ajalehe sõnum on pannud suure osa noori rääkima eeloleva üleriikliku koolinoorsoo võimlemise- ja spordipäeva korraldamise küsimuse üle. Loodame, et nimetatud algatus leiab teostamist, kujuneb traditsiooniks ja aastate pärast asub noortesse uus vaimustus ja tarve tegutsemise järele. Tulevad tagasi need noortepühad, noorte üleriiklikud pidupäevad, kus avaneb võimalus näidata individuaalseid ja massilisi võimeid. Kust me saame sportlasi, kui neid ei sirgu noortest, kust saame juhtivaid tegelasi, kui pole noortel kogemuste hankimise võimalusi, kuidas kasvab ühistunne, kui peame tuhnima ainult raamatute taga? Ärge hoidke noori kammitsas, kui nad tungivad tegevusväljadele, ärge leppige kitsaste piiridega, kui nad otsivad avarusi!

Laske noortel tegutseda!

Juba lähema tuleviku ülesandeks olgu — üleriiklikud koolinoorsoo olümpiamängud.

Reco

Käsipall Tallinna keskkoolides.

Tallinna Koolinoorsoo Spordiringide Ühingu (TKSÜ) poolt korraldatavad käsipalliesivõistlused lähenevad lõpule. Kõikides klassides niihästi korv- kui ka võrkpallis on jõutud vähemalt veerand- ja poolfinaalideni.

Meeste „A“ klassis on tänavu tugevaimaks kooliks Vestholmi gümnaasium. Üheväärsetena sekundeerivad Kaarli- ja Realgüm-

naasiumid, kuna L.-Vene gümnaasium evib tubli positsiooni ainult korvpallis. Võrkpallis Vestholmi gümna. on säilitanud võitmatuse oreoli. Korvpallis äärmiselt tasavägiste matside järele selgitavad meistritiitli Vestholmi, L.-Vene ja Kaarli gümnaasiumid. Oodatav meister mõlemal võistlusosal on Vestholmi gümna., kelle paremateks palluriteks on Pals, vennad Bürgerid, Kree, Junmann ja Möllerson. Teiste koolide parematest väärivad nimetamist Taperson ja Paalberg (Kaarli

gümn.), Arusoo, Laansoo, Kasak ja Larka (Realgümn.), Gavrilov ja Rodianov (Vene gümn.).

Meeste „B“ korvpallis on jõutud juba finaalinii. Vastse meistritiitli võitis suure ülekaaluga Gustav Adolfi gümnaasium, jäädes kaotusteta, võites finaalmängus Prantsuse Lütseumi 32:12. Võitja meeskonna koosseis: Leinberg, Viidas (kapten), Kolkuškin, Saviset ja Sillo. Teised paremad koolid: Pr. Lütseum ja Kaarli gümn. „B“ võrkpallis ainsa kaotusega meeskonnana Gustav Adolfi gümn. kohatab arvatavasti Vestholmi gümnaasiumiga. Gustav Adolfi gümn. silmapaistvamatest, kes mängivad ainult võrkpalli (teiste nimed ülal toodud) oleksid Espenberg ja Kangro. Üldiselt „B“ klass osutub kõige konkurentsikamaks, kuna siin võistlevate koolide arv on kaugelt suurem kui „A“ klassis. Tundub, et „A“ hülgab rohkem kvaliteediga, „B“ kvantiteediga; vastsed meistrid gustav-adolfilased väärivad aga mängutasemelt kõigiti „A“ klassi.

Meeste „C“ klassis, kus proovivad jõudu kõikide koolide nooremad generatsioonid, on praegu parematel positsioonidel Realgümnaasium, Gustav Adolfi gümnaasium ja Saksa Realgümnaasium. Võistlused noortele toimuvad eraldi saalis, publikuta ja täiesti kinniselt kuni finaalideni.

Mis puutub tütarlaste koolidesse, siis praegu tublima ja ühtlasema naiskonnana esineb Kommertsgümnaasium. Samuti hääb on I Tüt. gümn. ja Lenderi gümn. Olgugi et soodsa tabeli asendi ja mõne võistleva kooli parema mängija puudumisel kohtub Komm. gümnaasiumiga naiste võrkpalli finaalis Kolledž, siiski ei saa viimast kui naiskonda kahe eespool mainituga võrrelda. Tallinna paremad võrkpallurid-tütarlapsed on I Tüt. gümnaasiumist Liidak ja Ugam, Komm. gümnaasiumist Kask, Lenderi gümnaasiumist Birk ja Dewid ja Kolledžist Preismann. Naiste korvpalliga pole veel alatud, kuna siin on võistlevatest naiskondadest puudus. Ainsa ühtlase naiskonnana tuleb vahest kõne alla I Tüt. gümnaasium.

Kokkuvõttes näib, et tänava tublimaks kooliks osutub Vestholmi gümnaasium. Teine — Gustav Adolfi gümnaasium, kolmas —

Realgümnaasium. Võrreldes möödunud aastate tagajärgedega, selgub, et Gustav Adolfi gümnaasium esikohalt on langenud teisele kohale, Realgümnaasium teiselt kolmandale, kuna Vestholmi gümnaasium k. a. tublima spordikoolina on tõusnud kolmandalt kohalt esikohale.

Tartu keskkoolide käsipallivõistluste lõppvaatusilt.

Pühapäeval, 2. veebruaril jätkusid siinsete keskkoolide käsipallivõistlused. Öhtule oli kogunenud päältaatajatena rohkearvuline õpilaspere, kes suure huviga jälgis mängude lõpptulemusi.

Esimeses mängus kohtuvad sõprusvõistluses Ü.-S. Raimla ja keskkoolide B klassi koondusmeeskonnad. Mängu võidab parema koostöö tõttu Ü.-S. Raimla 2:0 (15:10; 15:10).

Võorastavana paistis ainult asjaolu, et keskk.-gümn. mängude hulka oli võetud ka üliõpilaste mäng. Kas siis Tartu TKSE ise tõesti ei suuda öhtut täita. Kui seda põhjendatakse sellega, et muudu poleks saadud võimlat kasutamiseks, siis oleks võinud see mäng vähemalt paigutada viimsele kohale kui kõige vähem õpilastele huvipakkuv ja vastav.

Öhtu haripunktiks kujuneb teine mäng, mis peab selgitama tänavuse Tartu koolide meistri võrkpallis. Kohtuvad finaalis Öhtune gümn. ja Saksa gümn. Öhtuse gümnaasiumi tugevatele surumistele ei suuda Saksa gümn. leida väarikat vastupanu ja selge paremuse juures võidab Öhtune gümn. 2:0 (15:8, 15:11). aasta meistritiitli võrkpallis ja seda täiesti ärateenitult. Meistermeeskonna koosseis on järgmine: Veiber—Peedel, Paas—Kärner, Ubakivi—Kirp.

Viimases mängus kohtuvad korvpallis sõprusvõistluses Treffneri ja Poeglase gümnaasium. Treffneri gümn., hoolimata esimese poolaja survest ja väikesest edustki (9:8), peab leppima kaotusega. Teisel poolajal toob Poeglase gümn. uusi mehi mängu ja treffoonlased, kellel puudub tarvilik varu, kaotavad üllatuseks 30:6. Seega kogu mängu lõpptulemus 38:15 Poeglase gümn. eduks.

Eesti kooliajakirju.

Momendil, mil eesti hariduselu tegelaste üldisima sõnavõtu huviojektiks on küsimus, kuidas rakendada noorsugu tagajärjekamale, tulemuslikumale isetegevusele, hetkel, mil vägagi arvustavalt, vigu otsivalt suhtutakse noorsoo omaalgatustesse (vt. K. R. kirjutust „Keskkoolinoored, revideerige oma ürituste seisukorda“ — „T.R.-des“ nr. 6 s. a.), väärik-sid siiski tunnustamist ja edasiarendamist mõned noorsoo omaalgatuslikud saavutused. Neist olulisemana võiksime tähtsustada kooliajakirjade väljaandmise ja sisustamise küsimust — valdavam osa praegu ilmuvast kooliajakirjust kannavad tegeliku töömeeleolu pitseri, näitavad ilmselt, et noortes peitub rohkel määral avaldusvormi otsisklevat energiat.

Alljärgnevalt on püütud lühidalt iseloomustada „T. R.-de“ toimetusele saadetud kooliajakirju, on katsutud jõuda mingile üldisemale seisukohale eesti keskkooli- ja gümnaasiumiajakirjade üldilme ja suuna suhtes. Seejuures on ilmekama ülevaate võimaldamiseks vastavaid ajakirju vaadeldud eraldi, kusjuures ajakirjad liigitan kahte eri rühma: esimese rühma moodustavad trükitud ajakirjad, teise rühma käsitsipaljundatud ajakirjad.

Sisuliselt väga mitmekesisatud ja hästi õnnestunud ajakirjadena omavad rohkesti sugulusjooni ning moodustavad toimetusele saadetud ajakirjade esikrühma: „Leek“, „Iloli“, „Rännak Aole“, „T. T. G“, „Eos“ ja „Realist“ — eranditult kõigil on tähtsustatud, esikohale tõstetud puhtjutustuslik element (jutustised, luuletised, vested, matkakirjeldised jne.). Vaatleme neid liigemalt.

„Leek“ (Tallinna Inglise Kolledži Kes-

kooli häälekandja). Vaadeldav ajakiri kujundab endast suureformaadilise, nägusa albumi, lihtsa, kuid maitseka kaanekaunistusega. Sisuks on rohkesti õpilaselulisi lühijutustisi, mõned luuletised, hästivalitud matkakirjeldusi, eesti avaliku elu tegelastele pühendatud sõnavõtte, olulisimate koolieluliste sündmuste meeldetuletamist, nalja ja „Ajuspordi nurk“. Peaaegu kõigis artiklites ilmneb lihtis, südamlilik ja siiras toon, võltsimata eneseväljendus. Nii näiteks on positiivsusele, tulevikuideaalide võitmisele õhutav Verner P. „Igaüks on oma õnne sepp.“ Lapselik-naivne, kuid ometi tundmusteküllane, emotsionaalsele kaasaelamisele kutsuv on Helju H. lühiartikkel „Mälestusi“. Matkakirjeldusist on hästiõnnestunud, stiilne Lucilla V. „Muljeid Otepääst“, samuti paelub lugejate huvi „Reis Budapesti“. Eriartikleist tuleks veel märkida Lucilla V. õnnestunud iseloomustust „Mustlased“ ning mitme õpilase koostööd, ankeet-artiklit „Aastal 2034“. Viimases arendavad õpilased oma tulevikufantastilisi kaugenägemise-võimeid, jõnavad tulemustele, et aastal 2034 kogu maakeral on tehnika teinud võrratuid edusamme, et siis füüsiliste tööde tegijaiks on omapärased masinimesed, robotid. — Huvipakkuv tohiks olla nende autorite-„ennustajate“ vaated tuleviku koolikorraldusele:

Kalju K. lausub: „Peaaegu igas koolis on teenijaiks robotid. Koolis on tunde igapäev kaks-kolm. Peaaineiks on matemaatika, teisteks mõned tehnikasse puutuvad alad. Tundide lõpul on lennuk robotiga koolis vastas, millega võib koju sõita.“

Umbes samalaadilisi mõtteid arendab „Robada“

„Õppetöö robot-õpetaja juhatusel kestab vaid tunnikese, siis on õpilane vaba. Nii märglevalt kergelt möödub kogu koolipöli.“

Ajakirja lõpposas leiduvad mõned karikatuurid ning „Ajuspordi nurk“. Üldiselt jäetavad aga karikatuurid, samuti ka muud illustratsioonid mõneti soovida; võiks püüda selleski suhtes täiuslikumale tasemele jõuda — see aitaks ajakirja praegust väärtust veelgi tõsta.

Iloli (Tartu Kommertsgümnaasiumi, Linna Keskkooli ja Kaubanduskooli Õpilaskonna ajakiri). Ajakiri rahuldab meid maitseka, stiliseeritud kaanejoonisega, samuti aitab ta välisilmet väärtustada eri lehena kaane siseküljele lisandatud prof. N. Triigi maali „Rutja rand“ värviline reproduktsioon. Ajakirja sisumoodustavaist artikleist väärik-sid nimetamist M. Pargi sõnavõtt „Raamatuaastaks“, Roosiristlase mee-leolukas lühijutt „Maalrisellid“ ning E-p pi ülevaatlikult, huumoririkalt käsitel-dud ja hästiillustreeritud ekskursioonikirjel-dis „Kadakate ja tuulikute saare-le“. Järgneb veel skautluse edendamiseks määratud artikkel „Skautlus“, hästis-isustatud „Nooremate nurk“, E. Al-liku arvustus „Tuleviku Rajad“ nr. 2. ja ülevaatlik koolikroonikaline osa „Meie kooli elust“. Üldiselt jätab „Iloli“ täiesti kindlailmelise, hästisisustatud, teadlikule ta-semele jõudnud kooliajakirja mulje.

(„Iloli“ toodangust jälgige veel näiteid „T. R.-des“ nr. 3 — ndi „Ettepanekuid kooli-korra uuendamiseks“ ja „T. R.-des“ nr. 6 H. T. jutustust „Näkk“).

„Rännak Aole“ (Narva Ühisgümnaasiumi Õpilasingi Album). Käsiteldav ajakiri evib lihtsat, tagasihoidlikku kaaneilustist. Oma-pärase erandjoonena võiksime „R. A.-le“ juu-res märkida ajakirja uuenduslikku keelt. Nii on siin „ü“ asemele astunud soomepära-ne „y“, ka tarvitatakse rohkesti uudissõnu. Aja-kirja sisuks on rohkesti arutluslaadseid, põhjalikke ning kaalukaid artikleid, samuti ka jutustusi, luuletusi, keeleküsimusi, raa-matu- ja teatriarvustusi jm. Hästisüvenda-tud ning põhjalik on näiteks Koidula Mõtuse arutluslaadne „Ema-motiiv eesti ilukirjanduses“, kus tsitaadi-

liste näidete varal huvipaeluvalt püütakse la-hendada küsimust, kuidas näeb eesti ilukir-jandus ema. Otsekohe-se eneseväljendusena tundub olevat Ester Metsa stiilne, olu-lisimat esiletõstev, mälestuskilluline „Mõni lehekylg mu elujutust“. Värssidest on kunstiküps, nauditav Ester Metsa jõuli-selt esitatud luuletus „Hyljat“.

— tsiteerin sellest lõppstroofi

**„Varesed kisavad,
suundudes sihis, kus linn;
Pilved lund lisavad —
kel kodu ei ole, sel kadund on önn!“**

(„Rännak Aole“ toodangunäiteid leidub „T. R.-des“ nr. 6 — Linda Jõemäe luu-letis „Ehitame õhtuvinas“).

Resümeeerides võime „R. Aole“ senise suu-naladiga täiesti rahuldada. Ainukese puu-dusena tundub illustratsioonide (fotod, kari-katuurid jne.) vähesus, mille vältimiseks tu-leks edaspidi ajakirja väljaandjail-toimeta-jail võimalusi leida.

„TTG“ (Tartu Tütarlastegümnaasiumi ja -keskkooli häälekandja). Ajakirja kaas on lihtne, siiski mitmeti uudne ja maitsekas, ku-jutades kooli embleemi meenutavalt asetatud ajakirja nimetustähti „TTG“, kusjuures iga numbriga kaanel leidub ajakohane, koolieluline eri foto. Ajakirja sisulise raskuspunkti moo-dustab ülevaatlik, süstemaatiline koolielulise kroonika osa. „Alter ego“ numbrist-numbrisse kestvad humoorikad iseloomustu-sed „Neistsinaseist lahkunuist“ aitavad sidet kooli ja kooli vilistlaste vahel veelgi suurendada. Kuid ka ilukirjanduslik, puhtjutustuslik osa on „TTG-s“ hästivalitud kujul esindatud — siin leidub meeleolukaid jutustusi, vaheda sulega kirjutatud vesteid ning eriti hästiõnnestunud luuletusi. Viima-seid oskab tulemuslikumalt riimitseda -la — eriti nauditavad ja stiilsed on tema „Jah ja ei“ ning „Kerjusunk“. Lõpposas veidi paatoslik, ometi sütitav ja hästiõnnes-tunud on ka L. H. luuletus, „Kalevala' sü-nnilt“. Ajakirja arutluslaadseist artikleist märkigem K. R. „Meie õpilastööde stiilist“, kes mitmes numbris arvustab teravalt õpilaste kirjandeis leiduvaid puu-dusi ning annab ülevaatlikke juhiseid ja te-gelikke kavasad kirjandite koostamiseks.

Veel leidub ajakirjas mõningaid matkakirjeldusi ja A. J. teatriarvustus „Yeichi Nimura ja Lisan Kay Vanemuises“. Ka karikatuuridelt (enamik L. Hermannilt) ning muudelt ilustistelt on ajakiri täiesti rahuldavale tasemele jõudnud. Loodame käesolevaltki ajakirjalt hoogsat, samasuunalist edasiarenemist.

„Eos“ (Gustav Adolfi Gümnaasiumi õpurajakiri). „Eose“ kaas on vähepakkuv, trükitud harilikule tekstpaberile ning kujutab päälle tiitelsõnade veel fotolist ülesvõtet ajakirja väljaandva gümnaasiumi hoonest. Direktor Aleksis Kuusiku juhtartiklile järgnev Tover Selmeti „Eesti raamatu 400 a. juubeli puhul“ tundub kaunis sobivana ja ajakohasena. Edasi leidub rohkesti luuletusi, millistest kordaläinumaina märgiksimine Rain Rebase „Sunägu“ ja „Rockefelleri surm“ ning R. Sutemäe „Manalalle“. Ajakirjas leiduvast kahest jutustusest tundub sobivamana, kuid liiga pikaksvenitatuna, monotoonsena Ilmar Sikkemäe mälestuskilluline „Kui mina alles“. Terava sulega kirjutatud on Robensoni vesteline „Aktatsioon“. Veel on ajakirjas ülevaatlikku käsitlust leidnud koolieluga seoses olev spordikroonika ning mõned kooli siseellu puutuvad sündmused. Illustratsioonideks on ainult fotod, neist on hästi õnnestunud, kunstiküpsed A. Kalmuse „Õpetlane“, „Õunad“ ja „Naissaare mets“. Üldiselt aitaks „Eose“ väärtust tulevikus tõsta võimalustekohane kaunima kaane valik ning mitmekesisemad illustatsioonid (karikatuurid, linoollõiked jne.).

„Realist“ (Tallinna Reaalgümnaasiumi õpilaskonna ajakiri). Sarnaselt eelkäsiteldud „Eosele“ on ka „Realisti“ kaas trükitud tavaliise tekstpaberile, kuid selle puuduse parandamiseks aitab tunduvalt kaasa P. Reinhausi kaanelustuslik linoollõige „Kadrioru motiiv“. Ajakirjas on enim tähelepanu pööratud mitmesuguste kunstitehniliste küsimuste (maalikunst, kunstinäitused, foto) käsitlemisele. Jutustusist on üsna meeleolukas, põnevgi Karl Allika „Kall“, samuti tundub sobivana P. Mäe illustatsiooniderohke lühivest „Vana realist — puršš — jutustab“. Päälle selle leiduvad veel paar luuletust, spordialaline kroonika ja rist-

sõnad. Ajakirja illustatsiooniline külg (enamik linoollõiked) on täiesti õnnestunud.

Ajakirjas leidub mõningaid keelelisi vigu ja vastuoksusi: lk. 2. „enda muljeid“ pro „oma muljeid“; lk. 4. „kristalpuudelid“ pro „kristallpuudelid“; lk. 11. „ligimine“ pro „ligimene“ jne.

*

Kahjuks ei võimalda piiratud ruum kõiki toimetusele saadetud kooliajakirju käesolevas numbris vaadelda Järgmises numbris püüan anda ülevaadet kooliajakirjade teisest rühmast (šapirograafil, opolograafil jne. paljundatud ajakirjad).
V. Vatter.

Toimetuse märkus.

Trükitud õpilasaajakirjust, milliseid on „T. R.-de“ toimetusele saadetud tutvumiseks, tuleb märkida ka Tartu Poeglastegümnaasiumi, -keskkooli ja Tehnikakooli õpilaskonna ajakirja „Iili“, mida eelneva artikli autor teatavalt põhjusil on jätnud arvustuse alt välja. „Iil“ ilmub juba III-ndat aastat, 2—3 numbrit aastas. Selle ajakirja seniseks vooruseks on olnud hääde reaalsisuliste ning praktiliste kirjutiste rohkus (neist on ilmunud „T. R.-de“ läinud nr.-s „Rooma gladiaatoreist“), kõrgekvaliteedilised linoollõiked ja õnnestunud karikatuurid. Sellegi aasta numbris paistavad silma reaalaeline artikkel „Esimesi samme õhumere vallutamisel“ Ülo Kurvitsa sulest ja sporditehniline „Odaviskest“ A. Mäe sulest. Ilukirjandusliku katsetusena väärrib tähelepanu V. V.-i „Ristsõnad“ ja „T. R.-de“ lugejailegi tuntud A. Stanovitši luuletis „Pädäjä“. Kokkuvõttes jääb ajakirjast meeldiv mulje.
Toimetus.

A. Gailiti „Isade maa“.

Gailiti „Isade maa“ toob rea episoode, võitlusi ja meeolusid meie vabadussõja päevilt. Väikerahvas seisab sajandeid, hinges unistus iseseisvusest. Rahvustunde võimas ärkamine on vallandanud rahvas peituvad määratud sisemised jõutagavarad. Võideldakse ja võidetakse, kuigi näib, et pole relvi, millega võidelda. Iseloomulikud on vana sõduri sõnad uustulnukale: „Meie sõdime

tujuga. Kõike muud peame võtma vaenlaselt: püsse, suurtükke, kahureid ja isegi varustist. See nõuab rassimist!" Õpilasist, haritlasist, põllumehist ja kalureist koosnev sõjavägi tormab hulljulgena tulle. Naerdakse hädaohule, haavatuna pigistatakse hambad kokku, et seltsimehi mitte kaebamisega häirida. Kangelasena tundub peaaegu iga üksik sõdur. „Isade maa“ sisaldab vaid pilte vabadussõjast, millistega tutvumine on soovitatav eriti noortel, kel kirjeldatavast ajajärgust puuduvad isiklikud mälestused.

Siiski jätab teos ka mõndagi soovida. Suureks kompositsiooniliseks puuduseks on keskpunkti puudumine, mille või kelle ümber tegevustik koonduks. Kogu sündmustik on seetõttu kuidagi laialivalgub. Otstarve näib puuduvat ka mõningail ebausutavail anekdootidel — teisiti neid ei saa võtta —, mis kohati kipuvad kustutama elavate ja tõetruude lahingustseenide muljet.

T. Konsen.

A. Hindrey, „Urmas ja Merike“.

Pärast kauast vaheaega on eesti kirjanikud jälle hakanud kirjutama teoseid, mis käsitlevad eestlaste elu muistsel iseseisvusaajal, nende võitlust vabaduse eest.

Üheks uusimaks sellelaadiliseks tööks on K. A. Hindrey „Urmas ja Merike“, lugu aasta 1000-nde ümbert. Kuigi päälkirja järele kahe inimese romaan, jääb siin siiski keskseks kujuks ainuüksi Urmas, kelle isiku ümber põimub tegevustik.

Kindlakäeline ja arukas, pisut uhkegi Urmas on kuulsast ja võimsast soost. Ta on aga olnud sõjavangis Leedus, kust pääsenud kõrge lunamaksu eest; ta perekond on sel ajal surnud ning ta varandus on läinud võõraste kätte. Vaese mehena alustab ta reisi, et minna üle Peipsi vadjalaste maale, kus tal sugulasi. Teel satub ta juhuslikult Käärokülla, kus tutvub vanema julge ja kindlloomulise tütre Merikega. Siin peatub Urmas; juhatab linnuse ehitustöid, on vahemeheks tüli likvideerimisel nn. metsameestega ja kui ta jätkab teekonda, on tal suur saatkond, kuhu kuulub metsamehi, Käärokülla elanikke ja hiljem seltsinud Peipsiäärseid asukaid. Teispool Peipsit külastab Urmas kaupmees

Vilbast, kellelt ootamatult saab suure varanduse, mis kasvanud Urma isa poolt kunagi antud laenust. Peatutakse veel sinise valitseja Jaroslavi juures, kust Urmas toob Käärokülla kaasa tähtsaid poliitilisi teateid. Siin abiellub ta targa ennustuse kohaselt Merikega, kellega koos võtab osa Raiküla ülemaalisest nõupidamisest, seda Käärokülla vanemana, kelleks ta valitud endise vanema soovi kohaselt. Raiküla kohus mõistab Urmale tagasi ta endise talu, kuhu ta nüüd elama asub. Ka selles on täitunud targa ennustuse, mis on öelnud, et Urmal on kaks kodu ning et ta saab üldiselt lugupeetud meheks. Teose lõpus elab lugeja kaasa võitluse eestlaste ja Jaroslavi vägede vahel. Kuigi see lõpeb Tartu (siin küll Tarbatu) langemisega, on romaani lõpp siiski optimistlik.

Nii lühidalt faabula. Kuid eelkõige leiame siit ohtralt kirjeldusi oma esivanemate eluolust ja kombeist. Need kirjeldused ei tarvitse küll igakord olla täpikääl õiged, kuid ei saa kuidagi väita ka vastupidist, kuna tollest kaugest ajast on säilinud väga vähe andmeid. Nii loed huviga üksikasju sellest, kuidas muistsed vabad eestlased ohverdasid oma jumalale, kuidas põletasid oma surnuid ja kuidas pidasid sõdu.

Käesolev romaan ja Metsanurga teos „Ümera jõel“ on seni ainsad, mis annavad objektiivse ettekujutuse eestlaste muistsest iseseisvusaajast. Selle teosega esineb Hindrey kui kaalukas kirjanik, kes küll alanud romaanide kirjutamisega alles vanemas eas, kuid kelle teosed on seda küpsemad.

Z. R.

A. Mälk, „Õitsev meri“.

„Õitsev meri“ on romaan rannarahva elust.

Teose päätegelane Hannes, kehvast perekonnast noor randlane satub päälle rasket kaluri ja laevamehe elu sisemaale jõukasse tallu koduväiks ja püüab kohaneda säälse eluga. See aga ei lähe tal korda, ta jätab maha naise ja talu ja pöördub tagasi rannikule, sest „kes merega kokku kasvunud, seda ei suuda siduda hääd sõdamaad“.

See on vähetuntud ja omapärane maailm, kuhu viib meid nimetatud teos. Tegelaste hingeeluigi on täiesti erinev „suuremaa“

elanikkude omast. Haruldase ilmekusega edasiantud pildid randlastest ja nende elust pakuvad palju uut ja huvitavat. A. M.

O. Luts, „Väino Lehtmetsa noorpõlv“.

Kui juba O. Lutsu kirjutatud, siis on kindlasti „veart“ raamat, ütlevad noored, lehitsedes „Väino Lehtmetsa noorpõlve“. Raamat tegelikult läbi loetud, jäädakse sellisama otsuse juurde. On ju O. Luts ikka olnud noorte lemmikkirjanik.

„Väino Lehtmetsa noorpõlv“ on noorsooraamat, ja see leiab lugejaid, ehkki mõned kirjamehed-arvustajad suhtuvad teosesse mahategevvalt, pidades seda katkendlikuks, pinnapäälseks ja üldse „kergeks“ kirjanduspalaks. Juba O. Lutsule omane ladus ja otsekui pilte maaliv stiil köidab. Raamatu algus on omapärane ja meeldiv: alatakse kohe hoogsa sündmustiku arendamisega.

Sündmustik iseenesest on koduselt-tuttav ja areneb loomulikult. Kujutatakse aguli argipäevaeltu selle pisisündmustega. O. Luts ei taha siin midagi eriti rõhutada — ta lihtsalt kirjeldab, kuid seda teeb ta hästi. Sündmustiku vahele on poetatud ka natuke moraali, mis paistab silma mõnest Väino Lehtmetsa väljendusest.

Tegelaskond on teose ulatusega võrreldes võrdlemisi suur. Kuid iga tegelane on iseloomustatud hästi. Kõik nad on usutavad ja elavad kujud. Nii iseloomustab O. Luts poeprouat Amanda Tarka energilise ja sümpaatse naisena, Jüri Tarka joodikuna ja laisklejana, juuksur Kaljuvalda pääletükkiva ja häbemata petisena, kingsepp Sinkat hääsüdamliku ja „muheda“ vanamehena, päätegelast Väinot aga virkuse ja aususe eeskujuna, „kes kord elus läheb kaugele“, nagu ütleb pr. Tark.

Igatahes võib jääda igapidi rahule selle ajaviidet pakkuva noorsooraamatuga, mis on niisama hää vaheldus õpingutele kui suvisele põuale hoog äikesevihma.

A. Jürgenthal.

Jaan Vahtra, „Minu noorusmaalt II“.

Käesolevas teoses jätkab Jaan Vahtra oma nooruspäevade kirjeldamist. Üksikud väikesed kronoloogiliselt järjestatud pildikesed

annavad meile üksikasjaliselt edasi kujutluse ühe elurõõmsa inimese noorpõlvest. Tutvume autori ja tema sõpradega, kes on elujaatavad optimistid ja kes noorte rahvavalgustajatena pillavad oma ülevoolavat energiat nii paremale kui pahemale poole. Raamat algab 1898.—1899. aasta talvega, mil Vahtra käib Rápina kihelkonnakoolis, sellele järgneb astmeline tõus Rápina vallakirjutaja abina, siis Meeksi vallakirjutajana, siis edasi Parapalu külakooliõpetajana ja lõpuks Metste vallakooliõpetajana. Raamat lõpeb autori lahkumisega tema noorusmaalt, Võrumaalt, 1909. aastal sihiga Peterburi.

Teos on ligi 300-leheküljeline, ohtralt illustreeritud Vahtra enese linoollõigetega. Neil linoollõigetel on teatud sarnasus kõige kirjutatuga. Iga päätükk on nagu kirjanduslik linoollõige, omaette pilt, mis on reastatud seeriaks, ilma et keegi saaks meid veenda just niisuguse järjekorra tarvilikkuses. Kuigi käesolev teos ei ole mõeldud elukutselise kirjaniku tööna ja ta ei tahagi võistelda kirjandusliku väärtuse poolest teiste samasisuliste mälestuskogudega, tuleks talle puuduseks lugeda üksikute päätükkide vahelise sideme puudumist. Terve sündmustik nagu ripuks õhus. Me loeme näiteks küll, millal ja kus autor kunagi on käinud, keda näinud ja kuhu läinud — aga päätegelane kui isiksus jääb meile kõgu raamatu kestel võõraks. Meie ei kuule midagi tema tõekspidamistest või maailmavaadetest.

Aga see on ka ainuke puudus. Muidu on raamat küllaltki huvitav. Üksikud päätükid on isegi väga õnnestunud, nii et neid võib kõrvutada isegi Oskar Lutsu lugudega.

Kokkuvõttes võib öelda, et Jaan Vahtra uuema teosega „Minu noorusmaalt II“ on rikastunud meie kaunis vaene noorsoo-kirjandus. Tuleks vaid oodata, et kirjanik jätkaks seda tööd, jutustades oma edaspidisest elukäigust.

A. K.

„Kill Martus koolis.“

K. A. Hindrey noorsoojutt.

Kõnealolevas uudes noorsoojutus kirjeldab autor temale omase huumoriga kolme koolipoisi seiklusi kalastusretkel, koolist „poppi

tehes“, selle kurbadest tagajärgedest koolis ja veel muist juhtumusist. Kirjanik kirgliku kalastajana on teose sündmustikku põiminud elavaid kirjeldusi koolipoiste varahommikusest kalastusretkest. Kolm päätegelast, kes on ka kirglikud kalamehed, lähevad ühel ilusal kevadisel hommikul vara enne kooli kalastama. Jõudes mõne kilomeetri kaugusele järvele, leitakse, et sellepäevasest kooliminekust ei tule midagi välja, sest õigeaks ajaks enam kooli ei jõuta. Nii otsustatakse see päev lõbusalt veeta vabas looduses, kuid just tollest väikesest kõrvalekaldumisest koolikorrast arenevad huvitavad ja keerulised sündmused, milliseid kirjanik oskab omapäraselt lahendada. Kahjuks see lahendus ei toimu teose lõpul, vaid juba selle keskel. Nii tunduvad sündmused pääle seda juba otsituna ja kombineerituna ning ei ole kindlas seoses eelmistega. Siiski need hilisemad juhtumised loomanäitusel tsirkuses ja mujal on huvitavalt kirjeldatud ja annavad edasi autori laialdasi teadmisi üksikutest loomadest ja nende elust.

Teos oma elava keele ja huvitavate kirjeldustega võib kujuneda loetavaks noorsoojutuks. K. Ainomäe.

„Jaan Poska“. Ed. Laamani sulest ilmunud teos Eesti Kirjanduse Seltsi „Suurmeeste elulugude“ sarjas, on üks neist teoseist, mida iga eestlane peaks lugema. Meil ei ole ajaloos palju suurmehi, sest alles möödunud sajandil ja käesoleva sajandi alul ühes eestlaste vaimse ning majandusliku elu arenguga kerkisid üles autoriteedid, kes juhtisid rahva läbi rasketest aegadest. Ja üks neist juhtidest oli Jaan Poska, kelle elutöö krooniks on õnnestunud rahuleping Nõukogude-Venega. Nimetatud teoses avaneb võimalus lähemalt tutvuda J. Poska isikuga, kuid pääle selle ka veel kogu tolaeagse eesti seltskonna võitlusega ühisel rindel rahva hääkäekäiguks. Teose väärtust tõstab veel Ed. Laamani huvitav ja mitmekülgne ainekäsitus.

E. Allik.

E. Laidsaare „Noorsõdur Pension“.

Eerik Laidsaare „Noorsõdur Pension“, mis ilmus Noor-Eesti „Rahvaraamatu“ seerias

kuuenda numbrina, on humoristlik jutustis sõdurite elust. Päämiseks tegevuse kandjaks on Pension, kes eksisteerub alul noorsõdurina. Jutustis koosneb reast peaaegu omaette terviklikkudest päätükkidest. Lugejat tutvustatakse lähemalt sõdurielu iseloomustavamate külgedega. Laagrielu, manöövrid, õppused jm. leiavad meelolurikast käsitletu sõduri vaatenurgast. Manöövrite palavlikkudest askeldustest saame ülevaatliku pildi. Erilise valgustuse osaliseks on saanud aga vembud, mida sepitseb sõduri leidlik vaim kaaslaste ja ülemuste vastu. Kirjanikul on õnnestunud huvipakkuvalt edasi anda kõiki nimetatud sõdurieluga seosesolevaid küsimusi. Teose tegelased on tüüpilised kaitsevaelased. Näidatakse, et kaitsevæe range distsipliingi lubab nupukamail mõningaid kõrvalepõikeid teha. Päätegelase Pensioni kuju eraldub teose taustalt aruka, otse filosoofilise ja otsustusvõimelise kujuna. Igasuguseid intriigisõlmi ja keerdküsimusi suudab ta lahendada kui vilunud strateeg ja peab lugu hääst sõdurinaljast.

Laidsaare nimetatud raamat kutsub kuskilt unustuse piirilt esile muljeid, milliseid kord tekitasid „Svejk'i seiklused“. Loodame, et siin pole tegemist mingi tahtliku järeleaimamisega, vaid see sarnasus on tekkinud arvatavasti ainekukkude läheduse ja kirjanikkude hingesuguluse tõttu. Muide, kui arvestame asjaolu, et nimetatud teos on selle noore kirjaniku üks esimesi sulesünnitusi, siis peame ta küll õnnestunuks tunnistama. Stiil on valitud vastavalt teemale ja ainekukkule, žargoon kasarmulik. Juhul, kui ainekukk oluks erinev antust, keel oleks mõjunud liialdatuna, praegusel juhul see on sobiv. Kokkuvõttes vaadeldav teos on päris kenaks vahelduseks, eriti just noorte lektüüris.

E. Karindi.

J. Renard, „Punapää“.

Prantsuse kuulsu kirjaniku Jules Renard'i parim ja loetavaim teos on ta „Poil de carotte“ — „Punapää“. Eesti keelde on tõlkinud teose J. Semper.

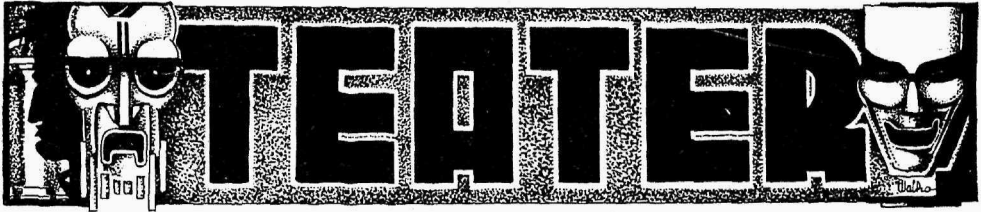
Renard kujutab „Punapääs“ poisi elu. See koomilis-traagiline lugu Punapääst, kes saab vale alusel põhjeneva kasvatuse kodus,

keda põlatakse, pilgatakse ja kellest tähelepanematult mööda minnakse, kajastab vale perekonnaelu käsitletu. Kasvatuse ja iseloomu mõjul on Punapää kujunematu ja toores kuju, kes enesele tehtud tasub samaga teistele, eeskätt loomadele. Kogu teos annab tervikulise mulje perekond Lepic'u elust. Eriti negatiivse kujuna Punapää kõrval esineb ta ema,

pr. Lepic. Hr. Lepic'ut pole iseloomustamiseks küllaldaselt valgustatud.

Renard'i stiil on sõnakehv, katkendlik, närvlik. Enamasti viitab kirjanik ainult sellele, mida tahab edasi anda, ja arusaamise jätab lugeja hooleks.

Miralda Tõnisson.

Boris Tammist.

„Revident“.

N. N. Gogoli komöödia viies vaatuses. „Revidendi“ esietendus toimus „Estonias“ 31. jaanuaril s. a. Näitejuht Priit Põldroos. Dekoratsioonid: A. Tuurand. Kostüümid: Arne Mõtus.

Komöödia toodi lavale mitte üksnes selleks, et laialdasele vaatajaskonnale pakkuda järjekordset sõnalavastust, vaid selleks, et pakkuda päätegelasele Paul Pinnale sobivat ainet; sest Paul Pinnal täitus mainitud päeval 35 a. lavategevusele asumisest. Selle tähistamiseks „serveeritigi“ tema benefiisiks „Revident“.

Komöödia kujutab tsaari Nikolai I aegset riigiametnikkonna tegevust. „Revidendi“ autor annab valusaid lööke tolleaegsele ametnikkonnale ja paljastab viimaste silmakirjalikkust. Komöödia algab nõupidamisega linnapäälliku Anton Antonovič Skvoznik-Dmuhhanovski korteris, kus koos on kõik linna tähtsamad ametnikud. Koosolijaid valdab ääretu hirm, sest on saabunud teade, et päälinnast ilmub kohale revident. Selle leegitseva hirmu paneb plahvatama mõisnike Pjotr Ivanovič Bobčinski ja Dobčinski teade, et võõrastemajas peatub isik, kes sööb võlgu, mängib kaarte ja üldse on väga kentsakas — ja nende arvates ei ole keegi muu kui revident. Ivan Aleksandrovič Hlestakov, arvata revident, sellal naudib aga võõrastemajas mõnusat elu. Viimaks aga kaob võõrastemaja

omanikul usaldus „revidendi“ vastu ja viimastest lahti saamiseks otsustab peremees „revidendile“ mitte anda süüa. Hlestakov aga pääseb ummikust linnapäälliku kaasabil, kes kuulda saanud „revidendi“ linnas olekust, otsustab viimast külastada. Esialgu tekib veider situatsioon: „Revident“ arvab linnapäälikut tulevat teda vangistama maksmata võõrastemaja-arve pärast; linnapäällik aga peab tagasihoidlikku tooni, arvates tegemist olevat tõelise revidendiga. Lõpptulemuseks on aga „revidendi“ kolimine paremasse korterisse — linnapäälliku juurde. Siin võtavad „revidendi“ vastu linnaametnikud ja linnapäälliku naine Anna Andrejevna ning tütar Marja Antonovna. Selle aja jooksul, mis Hlestakov elab linnapäälliku juures, tulevadki Gogoli teose põhijooned kõige ilmsemalt päevavalgele. Nüüd paljastub linnapäälliku alatu iseloom ja karistusväärne tegevus, mida ta püüab kõigiti varjata ja kuigi mainib, siis vaid väikeste „patukestena“. Ta püüab olla „revidendi“ ees kõigiti alandlik ja annab isegi altkäemaksu. Mitte üksnes linnapäällik, vaid ka ametnikkond talitab esimese eeskujul. Lõpuks jätkub Hlestakovil küllaltki julgust, et ise võtta maakonnaarstilt Hübnerilt raha, viimase rahataskust. Vahepeäl Hlestakov leiab, et linnapäälliku naine ja tütar on päris kaunid naisolevused ja ta palub linnapäälkult tütre kätt. See pime õnn toob nüüd päevavalgele kogu linnapäälliku jõhkruse — ta muutub täitsa kõrgiks. Nüüd tuleb aga

asuma iga eestlase lugemislauul. 18. Rahaüksus — lühendis. 19. Eesti noorkirjanik, „Mässu vaimu“ autor. 24. Pidavat omama lühikesed jalad. 25. See tähendab — lühendis. 26. Voorus. 28. Kaks ühesugust vokaali. 31. Teie. 32. Sama, mis 35. paremale. 34. Noot. 39. Riigikoguliige — lühendis. 40. Kehaosa. 41. Kui, nagu — saksa keeles. 42. Selle lehe talitusele — lühendis. 43. Araablase tiitel. 45. R. Rohu teos. 46. Sama, mis 46. paremale. 47. Põhja-Ameerika linna nimetuse eesilp. 49. Jaatus. 50. Mina. 52. Minu.

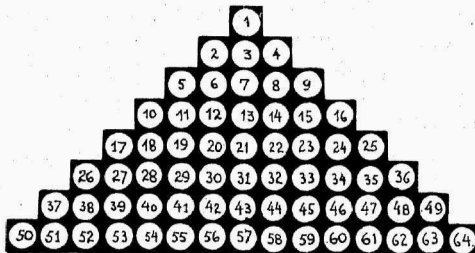
Ristsõnade õieti lahendajate vahel loositakse auhinnaks: 1. Karp šokolaadi Tartu parimalt kontiitriäriilt J Lill'elt — Riia tän. 11, ja 2. K./Ü. „Looduse“ väljaandel ilmunud uudisteos — Kalju Rahu film-romaan Vabadussõjast „Isamaa eest“. — hind kr. 2.50.

Lahendused saata hiljemalt 10. märtsiks s. a.

Palume jälgida üldreeglite nõudeid!

Mõistatus nr. 14.

Raamatu-aasta „pähkel“.

Numbrid asendage tähtedega! Sama number tähistab alati sama tähte. Lahenduse tulemusena saame ülalasuvas kujundis järgmiste tähendustega sõnad: 1—13. K. A. Hindrey teos, novellikogu. 14—24. Arno Raagi teos Eesti Vabadussõja päevilt. 25—34. A. Mälgu uudisteos. 35—48. K./Ü. „Looduse“ väljaandel ilmunud Ed. Grossschmidt'i teos. 49—54. A. Mälgu teos. 55—64. E. Voitka luuletiskogu.

Lahenduse võti.

I. 65. 5. 14. 1. 33. 38. 61. 27. 28 = Noorsoo lemmikkirjanik — eesnimi ja nimi.

II. 31. 19. 43. 34. 9. 62. 66. 59. 23. 2 = Luuletistekogu „Kivi südameilt“ autor — eesnimi ja nimi.

III. 67. 46. 37. 66. 55. 50. 12. 66. 23. 43. = Luuletistekogu „Rändur vilistab“ autor — eesnimi ja nimi.

IV. 41. 3. 25. 21. 8. 47. 58. 66. 29 = Teose „Kraavitajad“ autor — eesnime esitähkt ja nimi.

V. 15. 2. 57. 45. 16. 67. 42. 2. 66. 32. 68. 36. 48. 59. 6 = Teose „Minu Marta“ autor — eesnimi ja nimi.

VI. 10. 4. 2. 63. 56. 16. 39. 1. 2. 16. 5. 53. 54. 60 = Luuletistekogu „Kodu“ autor — eesnimed ja nimi.

VII. 67. 20. 11. 66. 66. 1. 66. 10. 65. 5. 10. 26 = Teose „Pagulased“ autor — eesnime esitähkt ja nimi.

VIII. 68. 2. 64. 9. 16. 9. 51. 22. 12. 6. 60. 7. 44. 24. 1. 5 = Teose „Valimik novelle“ autor — eesnimi ja nimi.

IX. 49. 10. 52. 51. 7. 18. 11. 6. 5 = Teose „Paradiisi pärisperenaine“ autor — eesnime esitähkt ja nimi.

X. 2. 10. 11. 35. 24. 26. 66. 44. = Hiljuti surnud inglise kirjanik, „Džungliraamatu“ autor — eesnime esitähkt ja nimi.

XI. 2. 1. 4. 3. 15. 6. — 10. 65. 16. 40. — 10. 37. 17. 66. 9. 13. 3. — 30. 58. 43. 1 = Raamatu-aasta lõöklauseid.

Mõistatuse õieti lahendajate vahel loositakse auhinnaks „Postimehe“ kirjas-tusel ilmunud Albert Kivikase „Jaanipäev“ ilukõites — hind kr. 3.75.

Lahendused saata hiljemalt 10. märtsiks.

Mõistatus nr. 15.

Sõnavõrrand.

(A—lg) + (B—ad+egu) + [(C—e) + (D—na) + b] + (E+l) + (F—ju+t) + (G+i) + (H—ne+si), + (I—ing+ed) + (J—tika) + K + (L—ar+red), + (M+i) + (N—ne+se) + (O+ed) + (A—lg) + (P—vas+sed) + (R—a+thi) + (o+S—u), + (M+i) + [(T—orjus) + (N—ne+se)] + (O+ed) + (U—ne+sed), + (V—ma+b) + [(Ä—s) + Ö], + (J—tika) + (Ü—n+di) + (Õ—mia+va) + (A—lg) + (Y—ats+e) + (X—i+ega) = Z.

A = kehaosa; B = lihatoit; C = süsõnaline ettekanne, pikem sõnavõtt; D = näoosa; E = gloobus; F = kasu vastand; G = sort, laad; H = sugupool; I = 'selts; J = Eesti suvituskoht; K = esiema piiblist; L = perekonaliige; M = „õndsate“ eluase; N = naismajapidaja, naismajaomanik; O = perekonnaliige; P = nui, kaigas; R = võõramaise päritoluga ilus lill; S = roomaja; T = raske ajajärk estlaste minevikus; U = esimese vastand; V = lausuma; Ä = teatud hulk inimesi, riiklond elanikke; Ö = näoosa; Ü = alkohooliline jook; Õ = õppeaine koolis; Y = narr, upsakas inimene; X = organismile vajalik vedelik; Z = Huvitav tsitaat L. Kibuvitsa teosest „Paradiisi pärisperenaine“.

Juhis: Sulgudes asuvad suured tähed (A, B, C jne.) asendada vastava tähe tähendusele vastava sõnaga, edasi asendatud sõnale liita või lahutada sulgudes esinevad väikesed tähed. Iga sulgudegrupp kujundab iseseisva sõna (samuti on vajalikud punktid ja komad kohale asetatud); kõik sõnad kokkuloetuna moodustavad nõuetava tsitaadi, s. o. võrduvad Z-le.

Sõnavõrrandi õieti lahendajate vahel loositakse auhinnaks K./Ü. „Looduse“ väljaandel ilmunud Ed. Grossschmidt'i uudisteos „Pealuu märgi all“ — hind kr. 280.

Lahendused saata hiljemalt 10. märtsiks. Palume täita üldreeglite nõudeid.

Mõistatus nr. 16.

Kauplusesse toodi värnitsat vaatides, kott väetist ja kast naelu. Kõik kokku kaalus 180 kg. Kaks raskemat vaati kokku kaalus 44 kg, keskmine vaat kaalus 20 kg, kaks kergemat vaati kokku kaalus 36 kg, kergem vaat ja kott väetist kokku kaalus 72 kg, kott väetist ja kast naelu kokku kaalus 120 kg. Palju kaalus iga üksik kott kaupa?

Käesoleva ülesande õieti lahendajate vahel loositakse auhinnaks üks aastakäik „Tuleviku Radasid“

Lahendused saata hiljemalt 10. märtsiks s. a.

Mõistatus nr. 17.

Ankeet-mõistatus.

Oletagem, et kooliaasta lõppedes toote koju mitte päris „meeldiva“ tunnistuse, mis on „illustreeritud“ tagasihoidliku märkusega: „Jääb järeleeksamitele“, või koguni (annaks taevas, et seda ei juhtuks!) „jääb teiseks aastaks samasse klassi.“ Papi-mammi muidugi teevad suured silmad, siis aga, päale kodust „nõupidamist“ otsustavad Teile määrata mõjuva, õppimisele ergutava karistuse. — Oletagem, et nad saavad teid ainuüksi, seltsilisteta suvevaheajaks tühjale saarele, seejuures aga lubatakse Teil kaasa võtta kolm ilukirjanduslikku teost, tingimusel, et üks neist kuuluks maailmakirjanduse, kaks eestikirjanduse valdkonda. Missugused kolm teost võtaksite kaasa ja mispäras?

Eelnevale küsimusele loodame rohkeid vastuseid noorte „tuleviku-radalaste“ — raamatu-sõprade ringkonnist. Vastuse pikus ei ole piiratud, kuid eelistatavamad on lühemad vastused. Parima vastuse saatja saab auhinnaks „Postimehe“ väljaandel ilmunud Jaan Kärneri luuletiskogu „Rändur vilistab“ — hind kr. 250 kümne järgmise koha vääriliseks tunnustatud vastaja vahel aga loositakse lohusauhinnaks üks aastakäik „Tuleviku Radasid“

Lahendused saata hiljemalt 10. märtsiks s. a.

Palume veelkord jälgida kõiki üldreeglite nõudeid!

Eelmise numbril lahendused.

Mõistatus nr. 11.

Lause H. Raudsepa „Mikumärdi“ tegelase Jaak Joorami suust on järgmine:

„Kuule, jäta see keeleeuendus! Jumal valitseb maailma ja mina „Mikumärdi“, mõlemale öeldakse sina!“

Tähendusele vastavad sõnad on: 1. Kuulitõuge. 2. Matti Järvinen. 3. Isade maa. 4. Klumberg. 5. Armukadedus. 6. Surnud majad. 7. Urmas ja Merike. 8. Korvpall. 9. Seitse venda. 10. Paberist ini-

mente. 11. Vilmar Adams. 12. Keha ja vaim. 13. Max Schmeling. 14. Mikumärdi. 15. Friedebert Tuglas. 16. Väino Lehtmetso. noorpõlv. 17. Rahu! Leiba! Maad! 18. Südatalve öö. 19. Kuuse. 20. Aino Kallas.

F. Tuglase „Valimik novelle“ auhinnana võitis Arsenius Vinkel, Saaremaa Ühisgümnaasium.

Mõistatus nr. 12.

„Tuleviku-radalased“, ajusportlased on nähtavasti Tibuvere Ühisgümnaasiumi õpilaskonna vanema Pupu-Juku kimbatust vägagi hästi mõistnud ning sellest tingituna abivalmilt rohkesti tervituskõnesid koostanud. „T. R.-de“ toimetus saadab need kõik parimate soovidega edasi Pupu-Jukule ja loodab, et viimasel mitte ainult ligineval Tibuvere Ühisgümnaasiumi 5. aastapäeval, vaid ka tulevikus, paljudel aastapäevadel rohkesti materjali leidub tervituskõnede pidamiseks.

Et aga „T.-R.-de“ poolt tervituskõnede koostajatele vastutasuks mõned auhinnad olid määratud, siis „T. R.-de“ auhindamistoimkond liigitas sissetulnud tervituskõned järgmisse paremusjärjekorda:

1. „Soovin õpiaskonna nimel armsale Tibuvere Ühisgümnaasiumile, et ta veel palju aastaid oleks noortele „tibuudele“ tugevate tii-

bade andjaks, et need siis kui „täiskasvanud tibus“ võiksid elutormidesse lennata.“

Ants Tobreluts, Karja 8, Võrus.

2. „Kallid koosviibijad ja kõrgesti austatud kaasrühkijad! Tibuvere Ühisgümnaasiumi õpilaskonna nimel soovin auväärt juubilarile veel samapalju aastaid elujõudu, kui tal neid juba selja taga on, et teda siis tulevikus võidakse teenitult Kanavere Ühisgümnaasiumiks nimetada!“

Viktor Tui, Tehnikakool, Tartus.

3. „Lugupeetud külalised, armsad õpetajad, kallid kaasõppurid! Olge tervitet meie teise kodu aupäeval. Meie, õppurite parim tänu juhatajale ja õpetajaskonnale nende töö eest! Kinnitagem seda ühise, kolmekordse elaguga!“

Lucilla Viiberg, English College, Tallinnas.

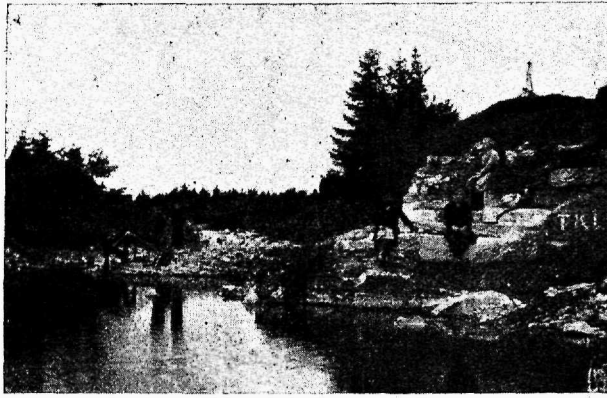
Tervituskõnede koostajast parima vastuse saatja (Ants Tobreluts, Karja 8, Võrus) sai auhinnaks ühe aastakäigu „Tuleviku Radasid“. Järgmise kümne parima vastuse saatja vahel loositi välja lohusauhinnana pool aastakäiku „Tuleviku Radasid“, kusjuures saatuse pailapseks osutus Elmar Sibul, Õhtune Keskkool, Tartus.

Tallinna Koolinoorsoo Loodusõprade Ühingu tegevusest.

20. jaanuaril möödus TKLÜ kolmas aastapäev. Sel puhul lubatagu lühidalt peatuda selle organisatsiooni tegevusel. TKLÜ liikmeskonda kuulub peaaegu kõigist Tallinna gümnaasiumest ja keskkoolist ca 200 õppurit. Ühingut juhivad 12-ne liikmeline juhatus, kes koosneb koolide esindajast. Esimeheks on praegu A. Raun — Vestholmi gümnaasiumi abiturient. Juhatus võttis septembris juhtimise üle suvijuhatuselt — ajutiselt organilt, kes

kodukorra põhjal töötab suvel, juhtides peamiselt TKLÜ suviseid ekskursioone. Möödunud suvel korraldatud ekskursioonidest võiks mainida eriti kaht pikemat, nimelt: Alutaguse matk, mis kestis 17 päeva ja millest osa võttis 15 õppurit, ja Läänemaa matk — 5-päevane 10-ne osavõtjaga. Pääle nende pikemate oli rida 1—2-päevaseid ekskursioone Tallinna lähemasse ümbrusse. Ekskursioonide ülesandeks oli loodusteadusliku materjali kogumine, vaatluste toimetamine ja kodumaa tundmaõppimine. Matkadel avastati rida

TKLÜ-lasi matkal

senitundmatuid botaanilisi ja zooloogilisi leiukohti, näiteks Alutagusel Lipusoo — kärkseõis (*Ophrys muscifera*) ja Läänemaal Mustja puisniidul soomukas (*Orobranche pallidiflora*). Praegu töötame suvise materjali määramise ja korraldamise alal.

TKLÜ talvine töö toimub Linna Pedagoogilises Muuseumis. Meil töötavad muuseumi korraldusel praktikumid järgmistel aladel: keemias 4 rühma, zooloogias 2 rühma, botaanikas 2 rühma, mikroskoopias 1 rühm ja inimese anatoomias 1 rühm. Praktikumide juhatajatena tegutsevad õpetajad. Juba mõnda aega on liikmeskonnas liikunud soov füüsika praktikumi korraldamiseks ja väga

võimalik, et tuleval sügisel Pedag. Muuseum selleski vastu tulla saab. Igatahes on vastavad eeltööd käimas.

Pääle praktiliste tööde tegutsevad TKLÜ juures igal talvel mõned õpingid, tänavu nimelt astronoomia ja geograafia. Neis on praktiliste tööde kõrval veel õpilaste referaate, neis toimetatakse ka algelist uurimistööd. Huvitavamaist ettevõtteist oleks märkida astronoomia õpingis õpil. O. Kase poolt peetud referaati spektraalanalüüsist ühes vastavate katsete demonstratsiooniga ja selgeil õhtuil toimetatud taevavaatlusi. Lähemal ajal tuleb ettekanne taevavärvist, kus referent V. Karri püüab kunstlikku taevavärvi teki-

TKLÜ-lasi praktilistel töodel

tada auditooriumis. Geograafia õpiringi suurema ettevõtteks võiks nimetada sügisel toimunud rändrahnude uurimist Mustamäe-Kallaste vahelisel alal, kus mõõdeti, kirjeldati ja valmistati jooniseid 21-st rändrahnust, milline töö oli ette võetud T. ülikooli juures oleva Loodusuurijate Seltsi geoloogia ja geomorfoloogia sektsiooni ettepanekul.

Igal neljapäeval korraldab ühning referaat-, vaidlus- või mälestusõhtu, mil referatidena esinevad liikmed ise või külalised. Käesoleva õppeaasta jooksul on refereeritud suviseist matkatulemusist matkast osavõtjate poolt, Vesth. X kl. õppur U. Toom refereeris energiast ja võnkumistest, demonstreerides omachitatud ultralühilainelist (ca 10 m) saatjat, on korraldatud vaidlusõhtu teemal: „Kas üksik isik või üldsus?“ ja kaks mälestusõhtut: üks Röntgenist, X-kiirte leiutamise 50-aastaseks mälestuseks, ja teine Wattist — tema 200-aastase sünnipäeva puhul. Mõlemal korral demonstreeriti ka vastavaid aparate. Külalisena refereeris detsembrikuul m. a. mag. A. Määr — Islandi heeringapüügist. Lähemal ajal toimub seltskondlik kohus rähni ja käbilinnu üle. Nimelt on nende vastu tõstetud süüdistus orava poolt, kes kaebab, et rahn ja käbilind ta toidu hävitavad ja tema nälga jääb. Kohtunikena, süüdistajatena ja kaitsjatena toimivad TKLÜ nooremad liikmed.

Loodusteadusliku mõtte kandjana Tallinnas on TKLÜ püüdnud hoolitseda ka selle eest, et suurte loodusteadlaste tähtpäevad ei mõõduks tähelepanematult meie õppurkonnas ja näit. mõõdnud kuul J. Watt'i sünnipäeval TKLÜ liikmed esinesid mitmes koolis vastavasisuliste ettekannetega kogu kooli õpilaskonnale. Samuti võttis TKLÜ oma pääle teha õppurkonnas laiemat selgitustööd taimekahjurite üle ja selleks loodud toimkond algab lähemal ajal tööd kukerpuu ja türnpuu vastu võitlemiseks.

TKLÜ oma ettevõtteist oleks veel nimetada seinalehte, mis ilmub 1 kord kuus, tuues ülevaateid ja aruandeid tööst, pilte ja karikatuure tegevusest ning suviseid mälestusi.

„Tuleviku Radade“ juures loodud loodusõbra-nurga kaudu loodab TKLÜ luua üleriiklikku sidet loodusteadusest huvitatud õp-

purite vahel, vahetada kogemusi ja mõtteid ja suvel vahest ka mõnd külalist näha oma ekskursioonidel.

Tuleviku-radalasi.

V. VALTER (TPG)

TPG-i ajakirja „Lili“ pää- ja „Tuleviku Radade“ mõistatusnurga toimetaja ning koolis mitmete ringide juhatuses. Räägib peaaegu igal vahetunnil telefoniga, jalutab õige tihti tundidest minema „seltskonnaasju“ ajama.

Armastab koolis asjalik-mossis näoga ringi käia ja kompromiss-ettepanekuid teha.

Väljaspool kooli ta tegevust võib kõige tabavamalt iseloomustada: „Kus pidu ilal peetakse, säääl näha võite mind!“

Tihti võib teda ka „Vanemuises“ silmata, kuid kunagi mitte üksinda.

Veel harrastab ta esperantot, näidendite ja teatriarvustuste kirjutamist, luuletamist ja muuseas ka veel küünte kasvatamist. Lühidalt „tegelinski“ läbi ja läbi.

ENKS tütarlaste gümnaasiumi õpilaste isetegevusest.

Koolis tegutseb käesoleval õppeaastal üheksa õpilasingi: kirjanduse- ja kunsti-, karskus-, võõrkeelte-, muusika- tehnika-, usulis-eetiline, näite-, majapidamis- ja spordi-

ring. Igal ringil on õpetajasliige. Õpilaskonna juhatus valvab ringide tegevuse järele.

Kirjanduse- ja kunstiring korraldas akna-dekoratsioonide võistlused auhindadele. Kavatakse lähemal ajal korraldada kirjandite võistluse ja referaat-õhtuid.

Karskusring „Aita“ võttis esindajate kaudu osa Karskusliidu noorsootegelaste kursusest ja asemikekogu koosolekust. Korraldas referaatõhtu koos Poeglaste gümn. enesekasvatuse ringiga. Pääle selle on peetud omavahelisi huviohtuid ja teeõhtu.

Võõrkeelte ring korraldas paarikuulise soome keele kursuse, millest osavõtjaid oli 40. Lektoreiks olid prl. Kutsar ja hr. Kindlam. Võõrkeelte ringi liikmed on kirjavahetuses välismaa õpilastega. Kavatsusel on võõrkeelte õhtu korraldamine.

Muusikaring on oma liikmeist koostanud laulukoori, mida juhatab õpil. Kurep. Esines abiturientide ja õpilaskonna pidudel.

Tehnikaring korraldab eelmiste aastate eskujul töötunde, kus valmistatakse foto- ja teisi aparate, õpitakse päevapildistamist jne.

Näitering kandis ette kooli jõulupuul mass-deklamatsiooni „Jõuluõõ“ hr. Adra juhatusel, abiturientide peol A. Kitzbergi näidendi „Püve talus“ pr. Karu juhatusel ja õpilaskonna peol A. Kitzbergi näidendi „Nee-tud talu“, mille ettekannet juhatas hr. Pöder.

Majapidamiring hoolitseb einelaua korraldamise eest pidudel.

Sportiring korraldab klassidevahelisi võrkpalli-võistlusi, võrkpalli tunde, referaat-õhtuid. Kavatsusel on suusakursuste korraldamine, kergejõustiku võistlused, klassevaheline teatejooksu päev ja teeõhtu.

Õpilaste osavõtt ringide tegevusest on elav. Õpilaskond annab välja ajakirja „Karu-ohakas“, korraldab lugemislaua, kus leiduvad tähtsamad eesti ajalehed ja ajakirjad ja üks inglise ajaleht. Käesoleval õppeaastal on korraldatud kaks pidu: abiturientide pidu 14. det. ja õpilaskonna pidu 1. veebr. Peod õnnestusid hästi.

Hakake kirju vahetama!

Kirjavahetusest välisriikide õpilastega.

Mitmed „TR-de“ lugejad on pöördunud

toimetuse poole järelepärimisega, kas oleks võimalik „TR-de“ kaudu astuda kirjavahe-tusse ka välismaa õpilastega. Sel puhul tea-tame, et Eesti Keskkooliõpetajate Kogu on astunud ühendusse õpilaste rahvusvahelise kirjavahetuse keskusega Pariisis. Järgmises numbris ilmub korraldus, kuidas õpilased võivad kasutada büroo kaasabi, et astuda ühendusse teiste maade õpilastega. Nimetatud keskus asub Rahvasteliidu juures.

On samuti „Tuleviku Radade“ lugejatel võimalus astuda kirjavahetusse Ameerika Ühendriikide õpilastega, — sääli töötab eri-büroo kirjavahetuse korraldamiseks. Mitmed koolid on juba kasutanud seda võimalust. Õpilastel on kasulik eriti keele õppimise ots-tarbel vahetada kirju Ameerika õpilastega. Lähemad juhised antakse järgmises TulRade numbris.

Väino Rode (Tapa Ühisgümnaasiumi III kl., IX õppeaasta), Esperanto tän. 8, Tapa, soovib kirjavahetust esperantistidega-samaideelastega kõigist keskkoolist ja güm-naasiumest.

Aino Roorand (Eesti Noorsoo Kasva-tuse Seltsi Tütarl. Gümn., X õppeaasta), Kastani tän. 31-3, Tartus, soovib kirjavahe-tust Võru Ühisgümnaasiumi õpilastega kodu-maa tundmaõppimise otstarvel.

Grete Linde (Eesti Noorsoo Kasva-tuse Seltsi Tütarl. Gümn., XI õppeaasta), Aleksandri tän. 3, Tartus, soovib kirjavahe-tust Tallinna gümnaasiumiõpilastega.

Katja Döepp (Eesti Noorsoo Kasva-tuse Seltsi Tütarl. Gümn., XI õppeaasta), Veski tän. 47, Tartus, soovib kirjavahetust Tallinna gümnaasiumiõpilastega.

Marino Oskar Alt, Kitsas tän. 6—2, Tartu, ja Paul Bogovski, Gustav Adolfi 64, Tartu, (H. Treffneri gümn.) soovivad astuda kirja-vahetusse Tallinna ja võimaluse korral ka välismaa õpilastega.

Toimetuselt.

Alates „T. R.-de“ käesolevast numbrist jääb seniilmunud „Kirjavastuseid“ ära. Toi-metusele saabub nii rohkesti kaastöid-käsitkirju, et „T. R.-de“ piiratud ruum

ei võimalda igale kaastöölisele eraldi vastata ajakirja veergudel. Küll on toimetuse meeleldi valmis igale soovijale kaastöö sobivusest või mittesobivusest teatama (soovikorral ka kaastöö tagastama), kui selleks otstarbeks on mark ligi lisatud.

Kuna arvata on, et „T. R.-de“ käesolevat raamatuaasta erinumbrid levib kõikjal väga suurel arvul, mistõttu mõnel pool ajakirja üksiknumbreist puudus tuleb, siis palume „T. R.-de“ kohapäälseil toimkondadel „T. R.-de“ käesolevad numbrid võimalikult kiiresti levitada ning ülejäänud eksemplarid tagastada talitusele (V.-Pärnu mnt. 19-a, Tallinn) hiljemalt 10. märtsiks s. a.

Kaastööd „T. R.-de“ järgmise numbriga saata hiljemalt 10. märtsiks s. a.

Toimetusele saadetud:

1. A. Gailit: Isade maa. Noor-Eesti kirjastus. Hind kr. 5.75.

2. K. A. Hindrey: Urmas ja Merike. Lugu a. 1000 ümber. Noor-Eesti kirjastus. Hind kr. 4.75.

3. K. Hamsun: Maa õnnistus. Noor-Eesti kirjastus. Hind kr. 2.25.

4. A. Mälk: Õitsev meri. Noor-Eesti kirjastus. Hind kr. 4.50.

5. K. A. Hindrey: Kill Martus koolis. Noor-Eesti kirjastus. Hind kr. 2.45.

6. O. Luts: Väino Lehtmetsa noorpõlv. Noor-Eesti kirj. Hind kr. 2.—.

7. Jaan Vahtra: Minu noorusmaalt II. Noor-Eesti kirj. Hind kr. 4.25.

8. Marie Under: Kivi südamelt. Noor-Eesti kirj. Hind kr. 2.40.

9. N. Päts: Valgeil õil. Noor-Eesti kirj. Hind kr. 2.50.

10. E. Laidsaad: Noorsõdur Pension. Noor-Eesti kirj. Hind kr. 1.—.

11. Mis on elu? Bioloogia põhiküsimusi. Kirjutanud V. Lao, redigeerinud eradots. dr. med. H. Tiitso. 112 lk., 26 joonist. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus. Hind 1 kr., Elava Teaduse aastatellijaille 75 s.

Kõigi muude suurte probleemide põhjast kerkib ikka jälle üles küsimus elu enda saladuslikust olemusest, ta algusest ja ta sihtidest. Muidugi ei lahendata neid igavesi küsimusi ka siinse teoses, kuid selles pakutakse ometi praeguse eluteaduse andmeil selge ülevaade kõigest sellest tähtsamast ja huvitavamast, mida me kindlasti teame elu lugematuid esinimisvormidest ja neis valitsevaist üldistest eluseadustest. Alates kõige elu alusest, üksikrakukesest, selle toitumisest, kasvust ning siginemisest ja lõpetades määratute eluhiiglastega nii taimede kui loomade riigis. See väike, kuid väga tihe raamat otse kubiseb igasugu huvitavaist andmeist ja elavaist kujutustest. See on mitte ainult tarvilik, vaid ka põnev teos igapähele, kes oma elu, ümbruse ja looduse suhtes tahab käia lahtisi silmi.

12. K. A. Hindrey: Meie koduloomad ja nende põlvnemine. 104 lk. 30 tahvlit ja pilti 92 loomast. Hind 1 kr. „Elava Teaduse“ aastatellijaille 75 s.

13. Ed. Laaman: Jaan Poska. Elulugu. 157 lk. Hind 150 s. 10 illustratsiooniga. „Suurmeeste elulood“ nr. 29.

14. Jules Renard: Punapäa. Tõlkinud Joh. Semper.

Maailemakirjandus nr. 1. Eesti Kirjanduse Selts, Tartus, 1935. 208 lk. Hind 2 krooni.

15. Läänemaa Ühisgümnaasiumi III klassi Album 1935/36. Toimetuse: E. Tammeveski, L. Kanger, T. Kreek, E. Aloe, N. Droste, H. Kursk. 30 lk. pluss kaaned.

Toimetuse: Harald Jänes — vastutav tegevtoimetaja, Joh. Aavik (keelenurk), O. J. Kiesel, J. Nõmmik — kunstiline nõuandja, Oskar Parlo, Jaan Roos, Helene Tamverk, Aleksander Vaigla. Väljaandja: Eesti Keskkooliõpetajate Kogu.

Kas teil on juba?

O.-ü. „Noor-Eesti Kirjastuse“ 1935. a. uudisteosed:

Romaanid.

- A. Gailit: **Isade maa**. Suurromaan va-
badussõjast. Hind kr. 5.75.
K. A. Hindrey: **Urmas ja Merike**. Lugu
a. 1000 ümber. Hind kr. 4.75.
„**Suremise eod**“. Hind kr. 3.50.
K. Hamsun: **Maa õnnistus**. M. Pedajase
tõlkes kärpimatul kujul. Hind
kr. 2.25.
A. Mälk: **Õitsev meri**. Hind kr. 4.50.
M. Raud: **Kirves ja kuu**. Hind kr. 4.50.
A. H. Tammsaare: **Ma armastasin
sakslast**. Hind. kr. 4.50.

Novellid.

- A. Jakobson: **Reamees Matt'as**. Hind
kr. 3.75.
R. Sirge: **Väikesed soovid**. Hind kr. 2.40.
K. A. Hindrey: **Armastuskiri**. II trükk.
Hind kr. 2.50.
Fr. Tuglas: **Hunt**. Novell. K. A. Hindrey
ilustised. Hind kr. 0.50.

Noorsookirjandus.

- K. A. Hindrey: **Kill Martus koolis**.
Hind kr. 2.45.
H. Mäelo: **Pärt on minu sõber**. Hind
kr. 1.25.

- O. Luts: **Väino Lehtmetza noorpõlv**.
Hind kr. 2.—.
R. Roht: **Väleküüs ja Tuhknai**. Hind
kr. 3.50.
M. Sillaots: **Trips, traps, trull**. Hind
kr. 1.—.

Mälestused ja reisikirjeldused.

- R. Roht: **Tsaari ohvitser**. Hind kr. 3.75
J. Vahtra: **Minu noorusmaalt II**. Hind
kr. 4.25.
J. Semper: **Risti-rästi läbi Euroopa**.
Hind kr. 4.75.

Luuletused.

- M. Under: **Kivi südameilt**. Hind kr. 2.40.
M. Raud: **Kauge ring**. Hind kr. 1.50.
R. Hallimäe: **Päikese maja**. Hind kr. 2.—.
N. Päts: **Valgeil õil**. Hind kr. 2.50.

Mitmesugust.

- Prof. J. Piiper: **Pilte ja hääli kodumaa
loodusest**. Hind kr. 3.—.
L. Hansen-Iravere: **Kaunismäe**. Näidend
3 vaatuses. Hind kr. 2.—.
Fr. Tuglas: **Kriitika I, II, III, IV, V**. Iga
köite hind kr. 3.—.

ÕPILASED!

EESTI AINUS SOLIIDNE KIRJAN-
DUSLIK PILDIRIKAS ÜLDAJAKIRION

TÄNAPÄEV

*Kõik paremad eesti sulemehed igalt alalt
on koondunud „Tänapäeva“ ümber.*

*Noortele on „Tänapäev“ alati lubanud
ruumi esinemiseks vana kaardiväe kõrval.*

„TÄNAPÄEVA“ kirjanduse nurgast leiavad õpilased parimate kriitikute
arvustusi kõige uuemast kirjandusest.

◆◆ Muretsege „Tänapäev“ oma koolile ja kodule! ◆◆

Tellimishind: aastas kr. 3.60, poolaastas kr. 1.80.

ÜKSIKNUMBER 35 S. MÜÜGIL IGAL POOL.

Toimetus ja talitus Tartus, Gustav-Adolphi II

SAMA HÄSTI

KUI VÄLISMAA TRÜKIKOJAD VALMISTAB
TEILE IGASUGUST TRÜKITÕÖD
VÕPDELEMISI MÕÕDUKATE HINDADEGA

O S A Ü H I N G

K. MATTIESENI TRÜKIKODA

TARTU, VALLIKRAAVI 4 * TELEFON 4-80

Uus keskkooli- ja gümnaasiuminoorsoo ajakiri

„TULEVIKU RAJAD“

ilmub käesolevast õppeaastast alates pidevalt. Õppetöö ajal
ilmub ajakirja iga kuu üks number järgmiste kuude jooksul:
sept., okt., nov., detsember, jaanuar, veebruar, märts, aprill ja mai.

Õpilased, vilistlased, õpetajad! Tehke kaastööd „Tuleviku Radadele“!

Aidake kaasa „Tuleviku Radade“ levimisele!

Kaastöö saata „Tuleviku Radade“ toimetusele Tartu, postkast 102. Tellimused ja kuulutused saata talitusele Tallinn, Väike-Pärnu mnt. 19a. Raha maksa posti jooksvale arvele nr. 315.

„Tuleviku Rajad“ maksavad:

sügispoolaasta (4 numbrit) — 90 snt., kevadpoolaasta (5 nr.) — 115 snt.,
kogu õppeaasta (9 nr.) — 2 kr., üksiknumber — 25 snt.

„Tuleviku Radu“ saab tellida ka igast postkontorist.